

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO II. — ŠTEV. 47.

NOVO MESTO, 24. NOVEMBRA 1951

ČETRTI TINA NAROČNINA 75 DIN

IZHAJA VSAKO SOBOTO

OD SOVJETSKE ZVEZE ZAHTEVAMO da se odreče načrtom o podrejanju Jugoslavije svojemu gospodstvu

Govor tovariša Kardelja v splošni razpravi Generalne skupščine — Šefu jugoslovanske delegacije je veljal eden izmed najdaljših in najtoplejših pozdravov — Narodi in vlada Jugoslavije dajejo Zdrženim narodom vso svojo podporo — Psovke sovjetskih delegatov: edini »odgovor« na naše obtožbe

15. novembra dopoldne je govoril v Parizu na 6. zasedanju Generalne skupščine OZN šef jugoslovanske delegacije tovariš Edvard Kardelj. Njegov govor je zbudil splošno pozornost v svetovnem tisku. Samo radio Zdrženih narodov je v 20 jezikih prenašal obširne izvlečke iz govora tovariša Kardelja, ki je opozoril delegate Generalne skupščine, da še nikoli v zgodovini ni celotno človeštva tako zelo hrepelo po resnični mednarodni varnosti in miru in prav gotovo še nikoli ni v tako velikem obsegu in s tolikšno vestnostjo sodelovalo pri prizadevanjih za nujno okrepitev kot danes.

Minister Kardelj je nato opozoril skupščino na besede sovjetskega delegata Višinskega, da »se svet deli v prijatelje miru in v vojne hujskače«. Primer večletne napadnosti, ki jo v vsej svoji politiki vodi Sovjetska zveza do narodov Jugoslavije, pa postavlja besede Višinskega na laž; miroljubne besede in predlogi namreč niso vedno dokazi miroljubnih namenov. Ko je tov. Kardelj govoril o oblikah napadnosti SZ do Jugoslavije in opozoril na naraščajočo vojaško moč ter vedno večje oboroževanje Madžarske, Romunije in Bolgarije, je dejal, da »so Jugoslovanski narodi upravičeno zaskrbljeni za mir in svojo neodvisnost.«

Kaj hoče sovjetska vlada od Jugoslavije?

»V odnosih med Jugoslavijo in sosednimi državami sovjetskega bloka« je poudaril minister Kardelj, »ne obstoje nobena posebna sporna vprašanja, ki bi poljasnjevala agresivno akcijo proti Jugoslaviji. Jugoslovanski narodi ne goje nobene mržnje niti nobenega sovražnega namena proti sosedom.

V splošnih vprašanjih mednarodne politike je Jugoslavija vedno zavzemala miroljubno stališče, težila in teži po mirnem in sporazumnem reševanju vprašanj in vsestranskem miroljubnem mednarodnem sodelovanju.

Jugoslavija ni velika država in vsakdo ve, da ne more ogroziti neodvisnosti in varnosti Sovjetske zveze in celega bloka držav.

Ob sleherni priložnosti so uradni predstavniki jugoslovanske vlade naglašali, da hoče Jugoslavija živeti v miru s sosednimi državami in je bila vsa naša zunanja politika v to usmerjena. Še več, lani sem na zasedanju OZN v imenu jugoslovanske vlade tudi uradno predlagal sosednim državam, katerih vlade si upajo trditi, da jih Jugoslavija ogroža, sklenitev nenapadnega sporazuma.

Toda sovjetski agresivni pritisk na Jugoslavijo vendarle narašča iz leta v leto navzile številni »miroljubni« deklaraciji, ki jih ob vsaki priložnosti dajejo sovjetski predstavniki.

Bistvo vprašanja je v tem, da je sovjetska vlada imela Jugoslavijo za svoj drugi plen, za svoje »strofejno blago« iz druge svetovne vojne in je zato od vsega začetka delala na to, da bi se nova Jugoslavija, njeni narodi, njihova sila in njihova gospodarska bogastva podredili sovjetskemu gospodstvu in izkoristila. Sovjetska vlada ne pozna več enakopravnosti sodelovanja narodov. Zahteva samo podrejanje in pokornost narodov njenemu diktatu. Tudi ne bi mogel nihče te resnice tako jasno izraziti kakor jo je sama izrazila z glasovito protijugoslovansko resolucijo Informbroja iz leta 1948, v kateri jugoslovanske narode odkrito pozivajo, naj prisilijo svojo vlado, da se podredi za-

htevam Kominforma, t. j., da se podvrže hegemoniji sovjetske vlade ali da odstrani svojo vlado in postavi drugo, to je takšno, ki se bo tej hegemoniji podredila.«

Tov. Kardelj govori na pariškem zasedanju OZN

Kaj zahtevamo od sovjetske vlade?

»Toda v Jugoslaviji se ni še nikdar zgodilo, da bi ljudstvo odstranilo svojo vlado zato, ker se ni hotela pokoriti tujemu gospodstvu. Večkrat v zgodovini pa se je pripetilo, da je odstranilo vlado, ki se začela tujemu gospodstvu podrežati. Docela je jasno, da je tudi sedaj naše ljudstvo enodušno podprlo svojo vlado, ko se je uprila hegemonističnim težnjam neke tuje vlade.

Od sovjetske vlade ne zahtevamo, da bi ljubila ali hvalila našo ureditev, od nje zahtevamo samo eno: da se odreče načrtom o podrejanju Jugoslavije svojemu gospodstvu, da preneha z agresivnim pritiskom in sovražnimi dejanji proti naši državi in da pokaže tisti minimum spoštovanja do suverenosti svobodne države, brez katere sta kakršnokoli mednarodno sodelovanje in mir na svetu nemogoča.«

Minister Kardelj je nato poudaril, da SZ odgovarja na miroljubne jugoslovanske namene z žalitvami in obrovnanji. Sovjetski napadali pritisk je značilen za sedanjo sovjetsko politiko in eden izmed poglavitnih vzrokov mednarodne krize. Tovariš Kardelj je nato podčrtal, da je kakršnokoli pakt veslel nepotreben, ker 60 narodov vsakega pomeni več kot le pet držav. Ko je govoril o vlogi OZN in kolektivne varnosti, je tovariš Kardelj med drugim dejal tudi naslednje:

»Po mnenju jugoslovanske delegacije je bodočnost Organizacije Zdrženih narodov v veliki meri odvisna tudi od tega, do kod bomo zmoini razviti in njej samostojno miroljubno inicijativo vseh, to je velikih in malih narodov. Svetu nikakor ni potreben poseben pakt petih veslel, vsekakor pa mu je potrebna mnogo večja samostoj-

na aktivnost malih in srednjih držav pri iskanju načina in poti iz sedanje mednarodne napetosti. Te države ne morejo in tudi ne marajo biti kakršen koli blok, vendar pa so zelo močan moralno-političen, pa tudi materialen činitelj, ki lahko bistveno pripomore k miroljubnim rešitvam bistvenih vprašanj. Poglavitna naloga Zdrženih narodov pa mora biti v tem, da delujejo v duhu mirnega reševanja sporov, ne-

posrednih razgovorov med spornimi strankami, strpnosti in posredovanja. Narodi in vlada Jugoslavije bodo dajali Zdrženim narodom pri tem delu vso svojo podporo.«

Preimenovalje ulic in trgov v Novem mestu

Zivahen zbor volivcev je razpravljaj o bodoči Mestni občini

V torek 13. novembra se je zbralo na redni zbor volivcev Novega mesta v dvorani DLP nad 300 ljudi. Nenavaden čas sklicanja zbora (ob pol sedmih zvečer, ko gospodinjstva prav gotovo še nimajo časa za sestanke in podobno) je kriv, da ni prišlo še več ljudi, saj so mnogi prihajali vse do osme ure zvečer in še kasneje.

V delovnem predsedstvu zbora volivcev so bili tovariši dr. Davorin Gros, Marija Mavrič in Bogdan Vrančič. Na dnevnem redu je bilo poročilo odborika MLO tov. Adolfa Turka o priključitvi nekaterih okoljskih krajev k bodoči Mestni občini, poročilo odborika MLO tov. B. Komelja o delu Komisije za preimenovanje novomeških ulic in trgov ter slušalnost.

Zivahen razpravljanje po prvem poročilu, da bi se sedanjemu področju MLO priključili še kraji: Gotna vas, Edinščina, Regerča vas, Šmihel, Mala Bučna vas in ozemlje do Jer-

Zadrúžniki so zborovali v Zagrebu

Pretekli teden je bila v Zagrebu tretja letna skupščina sveta Glavne zadrúžne zveze Jugoslavije, na kateri se je zbralo nad 1000 delegatov iz vseh ljudskih republik in nekaj zastopnikov zadrúžnih organizacij iz raznih evropskih držav. Skupščini so prisostvovali člani CK KPJ, zastopniki vlade, JA in predstavniki zadrúžnih ter ostalih organizacij. Predsednik Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo vlade FLRJ Mihaljko Todorovič je govoril o razvoju zadrúžništva in o ugledu našega zadrúžništva v tujih državah. Skupščina je sprejela poročilo Glavne odbora zadrúžne zveze FLRJ o stanju zadrúžništva, poročilo nadzornega odbora, odobrila pa je tudi pravila sekcije ženska-zadrúžnica Jugoslavije.

V soboto je imel na skupščini daljši govor član Centralnega komiteja KPJ in predsednik Gospodarskega sveta vlade FLRJ tovariš Boris Kidrič. Izvlečke iz njegovega govora bomo objavili v prihodnji številki. Skupščina je izvolila nov upravni odbor Glavne zadrúžne zveze.

Novomeški »PIONIR« spet med zmagovalce

Vrati vlekoh in najvišjih priznanj, ki so si jih dolenjski gradbeni delci, tesarji, obrtniki, kofarji, nadeščenci, tehniki in inženirji »Pionira« v Novem mestu priborili v zadnjih dveh letih. Je delovni kolektiv podjetja v preteklem tednu priključil novo pomembno delovno zmagost.

14 dni pred obilno je izpolnil letošnje gradbene naloge. Delovni kolektiv je dal besedo, da bo do Dneva republike — 29. novembra — zaključil na vseh gradbiščih gradbene dela, vendar pa je delovni polet vsed delavcev in nameščencev podjetja tudi letos pokazal, kaj zmoroje zavedni »Pionirjevi« v okrajih Črnomelj, Kočevje, Krško in Novo mesto.

»Pionir« je imel letos odprto največje gradbišče v Vidmu, kjer zida tovarno rota ciljskega papirja, eno naših najpomembnejših podjetij, ki nas bo v znatni meri osamo-

Sporazum med Jugos'avijo in Ameriko o vojaški pomoči je podpisan

14. novembra 1951 je bil v Beogradu podpisan sporazum med vladama FLRJ in ZDA o vojaški pomoči, ki jo bo dajala Jugoslaviji Amerika. Sporazum sta podpisala v imenu vlade FLRJ predsednik vlade maršal Josip Broz-Tito, v imenu vlade ZDA pa veleposlanik ZDA v Jugoslaviji George V. Allen. Po sporazumu bomo dobili od Amerike pomoč za oborožitev naše vojske, čuvarja miru in svobode. S podpisanim sporazumom hočeta obe vladi podpisnici zastaviti vse napore za zagotovitve miru in varnosti na svetu v okviru Ustanovne listine Zdrženih narodov. Sporazum krepji sposobnost naše armade; še bolj kakor doslej se bomo lahko uspešno zavzemali za našo osebo in skupnostno samoobranbo ter pomagali s tem ohranjovati in utrjevati načela Ustanovne listine Zdrženih narodov.

Ves svet ve, da pomeni močna, sodobno oborožena Jugoslavija trud in nemojan branik miru na Balkanu. Nevarnost pred napadnostjo, s katero nam neprestano grozi Sovjetska zveza in njene podrejene države, je iz leta v leto večja. Tovariš Edvard Kardelj je pretekli teden na 6. zasedanju Generalne skupščine OZN v Parizu jasno povedal, da povečevanje vojaških sil Madžarske, Romunije in Bolgarije že dav-

no presega meje, dovoljene z mirovnimi pogodabami. Na naših mejah je bilo že pred dvema letoma 14 divizij omenjenih držav, sedaj pa je proti Jugoslaviji orientiranih okrog 25 od približno 53 divizij, s katerimi te države razpolagajo skupaj z Albanijo, ne računajoč policijskih sil. K tem divizijam pa je treba pristihi še sovjetske oborožene sile, ki stalno živijo v teh državah.

Za uresničitev načel Organizacije Zdrženih narodov bo dala Amerika na podlagi in v smislu zakonov o vzajemni pomoči in varnosti vladi FLRJ vojaško opremo, potrebščine, usluge in ostalo pomoč ob sporazumno določenih pogojih, ki so v skladu z Ustanovno listino Zdrženih narodov. Naša država pa bo seveda navzile ameriški pomoči še naprej razvijala in krepila lastne obrambne moči, pospeševala bo mednarodno sporazumevanje in dobro voljo ter z vsemi močmi sodelovala pri ohranitvi svetovnega miru. Dobro se namreč zavedamo, da je enotna, trdna socialistična Jugoslavija z dobro oboroženo ljudsko armado najmočnejši opomin vsakomur, ki bi se drznil v tem delu sveta začeti z napadnostjo. Da ne želimo ničesar tujega in da hkrati ne bomo nikoli in nobenemu dali tega, kar je naše, pa dobro ve danes že ves svet.

29. NOVEMBRA BODO V BUČNI VASI ODKRILI PARTIZANSKI SPOMENIK

Člani Zveze borcev na Kamencah bodo na Dan republike, 29. novembra 1951 ob 10. uri dopoldne odkrili v Veliki Bučni vasi pri Novem mestu lep spomenik padlim partizanom in žrtvam fašizma. Delavna Zveza borcev na Kamencah je precej denarnih sredstev za spomenik padlim tovarišem in tovarišicam zbrala sama z različnimi prireditvami, stotisoč dinarjev pa so podarili za spomenik tudi borci in voditelji bivše Gubčeve brigade. Spomenik, ki ga predstavlja obelisk iz umetnega kamna, je bil izdelan v Ljubljani. Plošča z imeni padlih borcev in žrtev okupator-

jev bo s spomenikom vred govorila poznim rodovom o veličastnem obdobju naše narodne zgodovine, ko se je slovensko ljudstvo kakor en mož dvignilo in v ljudski revoluciji obračunalo s tujimi okupatorji in domačimi izdajalci. Spomenik je hkrati dokaz velike zavednosti ljudstva na Kamencah, Daljnem vrhu, Trški gori, Muhaberju, v Bučni vasi, Bršljinu in v vseh drugih okoljskih vaseh, ki je od leta 1941 dalje bilo z vsem srcem na strani Osvobodilne fronte.

Zveza borcev na Kamencah vabi na Dan republike k odkritju spomenika v Bučni vasi svojece padlih partizanov in žrtev fašizma, vse bivše partizane iz domačih in okoljskih krajev, borce in oficirje Gubčeve brigade, člane Zveze borcev na Dolenjskem in vse ostale prijatelje Dolenjske. Začetek slavnosti ob 10. uri dopoldne v Veliki Bučni vasi.

DR. VLADIMIR VELEBIT IMENOVAN ZA POSLANIKA V ITALIJI

Z ukazom Predzida Ljudske skupščine FLRJ je bil imenovan za izrednega in pooblaščenega ministra FLRJ v Italiji dr. Vladimir Velebit, bivši pomočnik ministra za zunanjo trgovino. Dosedanji poslanik FLRJ v Rimu dr. Mladen Ivekovič je premeščen v ministrstvo za zunanje zadeve FLRJ.

Zupaničeva hiša na Vinici in delovna soba v Ljubljani zaščiteni

Minister — predsednik Sveta vlade LRS za prosveto in kulturo je izdal odločbo o zavarovanju Zupaničeve rojstne hiše na Vinici. Po tej odločbi se rojstna hiša pokojnega pesnika Otona Zupaniča na Vinici št. 5, z vsem spomeniškim gradivom, ki je spravljeno v dveh sobah hkrati s spomenikom in ograjenim vratom pri hiši zavaruje kot kulturni spomenik. Zavarovana pa je tudi pesnikova delovna soba in knjižnica v njegovem zadnjem stanovanju v Nunski ulici št. 4 v Ljubljani hkrati z vso sobno opremo ter knjižnim in ostalim inventarjem.

Novomeška Križatija — kulturni spomenik

V 36. številki Uradnega lista LRS je bila objavljena odločba o zavarovanju ene najstarejših stavb v Novem mestu, zgodovinske Križatije. Zakonito zaščito Križatije bo Mestni ljudski odbor v Novem mestu kot upravni organ odslej skrbel za njeno obnovo in vzdrževanje, stavba pa bo v doglednem času lahko spet služila kulturnim potrebam mesta.

Obisk pri rudarjih v Kočevju

Pred dnevi sta obiskali kočevske rudarje in pripadnike Ljudske milice, ki pomagajo s prostovoljnimi delom v proizvodnji naših rudnikov, godba Ljudske milice iz Ljubljane in drsalna sekcia SD Triglava. V polni dvorani v Šalski vasi je bil zanimiv nastop godbenikov in pesalcev-dralscev, s katerimi so bili rudarji in miličniki zelo zadovoljni. Takih obiskov si rudarji še želijo.

Na Kočevskem oddajajo kmetje namesto žita krompir

Namesto zaostankov v belih žitih so kmetje v kočevskem okraju doslej prodali državi nad 30.000 kg krompirja in 7000 kg koruze. Odkup zdaj hitreje napreduje in bo do konca novembra v celoti zaključen. K. O.

Večji del trebanjskega okraja bo priključen novomeškemu okraju

Po predvideni novi upravni razdelitvi Slovenije bo ukinjenih poleg številnih manjših krajevnih ljudskih odborov, ki jih je zdaj v naši republici okrog 1200, (občinskih ljudskih odborov pa bo v Sloveniji približno 500), tudi nekaj manjših okrajev. Zaradi slabega razvitega gospodarstva se bodo nekateri okrajji združili, nekateri pa priključili k sosednjim okrajem. Na Dolenjskem bosta razpuščena okrajja Trebnje in Grosuplje.

Od okrajja Grosuplje naj bi se novomeškemu okraju priključil krajevni ljudski odbor Ambrus in del KLO Zagradec, od okrajja Trebnje po tile kraji: Sela—Šumberk, Veliki Gaber, Dobrič, St. Lovrenc pri Veliki Loki, Velika Loka, Trebnje, Dol. Nemška vas, Lukovk, Česnjice, Trebelno, Mirna vas, del KLO Catež, Mirna, Rače selo. Mokronog, del KLO Mal'kovec, del KLO Telče, St. Rupert, St. Lovrenc pri St. Rupertu, del KLO Vel. Cirk in Bistrica.

Po dosedanjem predlogu bi se priključili k okraju Ljubljana-okolica KLO Primoskovo, del KLO Catež, Mo-

ravče in Sv. Križ pri Litiji, h krškemu okraju pa bi se priključil KLO St. Janž.

Novomeški okraj se bo po združitvi s številnimi kraji sedanjega trebanjskega okraja znatno povečal in bo postal velika gospodarsko zaokrožena celota z izrazito poljedelskim obeležjem in naraščajočo industrijo v mestih in trgih. — Priprave za reorganizacijo okrajev bodo decembra zaključena.

2190 novih traktorjev za naše kmetijstvo

Glavna zadrúžna zveza Jugoslavije je te dni kupila v Italiji, Nemčiji, Franciji in Angliji 2190 traktorjev, ki bodo dobavljani v decembru in začetku prihodnjega leta. Razen traktorjev je Zveza kupila tudi večje število traktorjskih plugov in nekatere druge stroje.

Razmejnitveni spor, divje svinje in uničeni pridelki . . .

»Kje bomo vzeli denar, da bomo plačali kmetom škodo, ki znaša po nepopolnih podatkih 90.000 din? Tako se sprašujejo na okrajni lovski podzvez v Črnomlju.

»Se daleč nismo zmožni plačati vse škode!« pravijo na lovski podzvez v Novem mestu. Najbolj upravičeno pa se sprašujejo kmetje: kdo bo povrnil škodo za uničene pridelke in razorane travnike in košenine? Škoda, ki so jo leta povzročile divje svinje v obeh okrajih, gre namreč v stotisoe dinarjev.

Pozanimali smo se pri obeh lovskih podzvezah, kje je vzrok, da se je škodljiva divjad tako razmnožila in zakaj je lovske družine bolj ne preganjale. Pokazali so nam na karti predale, kjer se divje svinje v glavnem zadržujejo in odkoder prihajajo delat škodo. Stvar pa je v tem, da so ta področja v sestavi državnega rezervnega lovišča Rog in s tem — prepovedano ozemlje za člane lovskih dručin. To je hkrati tudi sporno ozemlje pri razmejitvi državnega in privatnih lovišč, ki se, kakor kaže, nikakor ne more rešiti.

Mislim, da ga ni lovca, ki ne bi potrdil, da so rezervna lovišča za gojitev divjadi nujno potrebna. O tem so si vsi edini. Obstaja pa vprašanje škodljive divjadi, predvsem pa divjih svinj in volkov. Škoda, povzročena zlasti po divjih svinjah, je iz leta v leto večje, tako da je lovske podzveze iz najemnine za lovišča ne morejo plačati. Postavlja se vprašanje: ali zvišati najemnino za lovišča, ali pa naj okrajni ljudski odbor v proračunu predvidi potrebno vsoto za plačilo škode. Zvišanju najemnine bodo ugovarjali lovci, saj so že brez tega prispevki lovskih upravičencev precejšnji. Okrajni ljudski odbori prav tako nimajo preveč denarja, da bi ga razmetavali. Najmanj kar pa je mogoče pričakovati, pa je to, da bi kmetovalci trpeli škodo. Pokreniti je treba torej vse, da se število škodljivih divjadi zniža na takšno število, da bo mogoče preprečevati škodo. To pa bo mogoče le ob pravilni razmejitvi lovišč in večjem sodelovanju lovskih dručin in Uprave državnega lovišča Rog.

Ze dokaj časa se bje papirnata vojka med posameznimi lovskimi dručinami in lovskimi podzvezami ter okrajnimi ljudskimi odbori Novo mesto in Črnomelj na eni strani, ter upravo državnega lovišča Rog na drugi strani za pravilno razmejitve lovišč. Spor bi moral rešiti Svet za gozdarstvo pri vladi LRS, vendar do danes še ni ničesar ukrenjenega, kar bi kazalo na voljo, da se zaveda hitro in na pravilen način reši. Na več predlogov in urgenc lovskih dručin, lovske podzveze in okraj. ljudskega odbora v Črnomlju je ministrstvo za gozdarstvo, oddelek za lovstvo, letos 4. aprila pod številko 4438-43 kratko sporočilo, »da se Uprava državnega lovišča v Kočevju s poslanim predlogom ne strinja.«

Da gre v resnici tu samo za majhne površine, navajamo razmejitve, ki jo trdovratno zagovarja uprava državnega lovišča in pa razmejitve, ki jo pred-

lagajo prej navedene ustanove in ki jo narekujejo tudi gospodarski interesi. Po zahtevi uprave drž. lovišča gre razmejitve od vasi Zvirče po cesti na Prevalje - Hinje-Smuka-Dvor-Podturn-Črnošnje-Blatnik, pod Klečem in Planino na Lahinjno-Grodec-Topličice-Bistrica - Miklarje - Nemska loka - Predgrad-Kolpa.

Po predlogu zainteresiranih lovskih dručin, lovskih podzvez, predvsem pa v interesu kmetovalcev pa naj bi šla razmejitve ne nekoliko drugače, in sicer: Zvirče po gozdni poti na Seč,

meja; vendar naj tudi v tem predlogu ne gre za kakšne kvadratne metre površine, če bi bilo treba tu in tam kaj na licu mesta urediti, da bi bilo zadosteno vsem predpisom.

Divje svinje in volkovi se ne zadržujejo toliko v središču kočevskega Roga kot v obrobni goščah. Njihova znana stalna prebivališča so: predel med cestama Hinje-Zvirče in Smuka-Starlog, potem Brezova reber in Radoha, ki sta na območju okrajnih lovišč, predeli pod Planino in Klečem, pod Sredgorjo, Mrzlo drago in Bukovo

Zimska brakada

dalje po cesti pod Volčjo gorico-Novi log-Smuka, naprej po cesti kot jo navaja uprava drž. lovišča do Blatnika, od tam na Kleč-Planino, Kal nad Sredgorjo-kržišče nad Slabo gorico po cesti na Hrib-Nemska loka-Brezovica-Videm in od tam do nekdanje cerkve Sv. Duha po vrhu grebena nad gozdom Graščica do Kozić in od tam po robu kolpске doline nad vasi Laze, Vrt in Bilpa. To bi bila obnem dovolj vidna

Volitve OF v okraju Kočevje

V nekaterih vaških odborih OF na Kočevskem kot n. pr. v Brigi, Banji Loki, Novih selih, Polomu itd. so imele osnovne frontne organizacije v preteklem tednu občne zbere z volitvami novih odborov. Udeležba na volitvah je bila prav dobra. Na občnih zborih frontnih organizacij so sekretarji poročali najprej o delu odborov v letu 1951 in pri tem navajali uspehe posameznih krajev, njihov napredek v komunalnem gospodarstvu in ljudsko-prosvetnem delu.

Predvideno je, da bodo volitve v glavnem zaključene do 30. novembra.

goro ter gozd Graščica nad vasjo Predgrad. V teh predelih se predvsem zadržujejo divje svinje.

Poleg te razmejitve pa bi bilo potrebno za uspešno pokončevanje škodljivih divjadi več sodelovanja med lovskimi dručinami in upravo drž. lovišč. Priporočljivi bi bili zlasti skupni pogoji, ko zapade prvi sneg. Vsekakor pa je treba to zadevo čimprej urediti na tak ali drugačen način.

Zelje posameznika bo treba podrediti širšim skupnim gospodarskim interesom. Škoda, ki je iz leta v leto povzročala škodljiva divjad, je že tolikšna, da nujno terjaja učinkovitih ukrepov.

Metliški volivci so spregovorili

Da se Metličani vsak dan bolj zavolajo važnosti sodelovanja s svojo ljudsko organizacijo, je pokazal zbor volivcev, ki se je danes v sklopu okrajnih volivskih zborov, ki so se odprli v sredo popoldne v Metliki, zbirajoč se v središču okrajnega ljudskega odbora.

Tajnica MLO je poskušala o splošnem delu odbora, vedno več namigov preraja okrajnega ljudskega odbora. Lokalno gospodarstvo, komunalne zadeve, finančno poslovanje odborov in podobno — vse to zahteva pametnega gospodarjenja, sodelovanja vseh odborov in volivcev. Da bi bila ta pomoč bolj občutna, je bilo pri MLO postavljenih pet svetov državljanih za stanovanjska, komunalna, kmetijska, prosvetna in socialno-zdravstvena vprašanja. Najbolj je dostoj delni stanovanjski svet, medtem ko so se ostali le malo uveljavili. Zato marsikakšen dober predlog volivcev ostane še vedno le — dobra zamisel; nedejavnost svetov pri MLO zato še ne daje mestu potrebne razgibanosti in gospodarskega napredka. Tako je na primer s skropljenjem sadnega drevja, s težkimi stanovanjskimi problemi, s kritiki o potrošnji vode in pod. Med drugim so na razpravljanju po poročilih odborov govorili volivci o zamenjavi semenskega krompirja, o gojitvi plemenite ameriške vrbe, ki bi v Logu ob Kolpi lahko dobro uspevali, in podobno. Pri plačevanju davkov Metličani niso med zdelimi. Pročevalci za finančne zadeve pri MLO pa je podprli pomen poravnave vseh davčnih zaostankov še pred uvedbo novega finančnega sistema. Kmetje v Metliki dolgujejo na davških še 144.651 dinarjev, obrtniki pa celo 157.351 dinarjev.

Do 20. novembra bodo lastniki sadnega drevja očistili vsa drevesa, nato pa bodo sadje skropili. MLO bo poskrbel za človeka, ki bo vodil skropljenje. Sadjarstvo je za Belo krajino nadvse pomembna — to je pokazalo tudi živahno odobravanje volivcev.

Še nekaj o »amerikanskih prošnjikih«

Okrajni odbor Zveze borcev NOB v Novem mestu nam je poslal naslednji dopis z željo, da ga objavimo in povemo, kako gledajo naši partizani in aktivisti na nesramno berachenje za ameriški paketi, o čemer smo v zadnjih mesecih že večkrat pisali.

»V 38. številki Vašega lista ste dne 22. septembra 1951 na strani 5 in 6 in še kasneje lepo opisali »uboge, prezeble, lačne in bose« dolenske reveže, ki prosijo »ameriške strice in tete«, naj bi jim poslali najpotrebnejše za življenje, posebno pa mašne knjižice in »spartenoštre«, da bodo zanje molili in jim izprosil večno zveličanje. Pokazalo pa se je, da so to premožni kmetje, špekulantski mlinarji in celo državni namestenci. Ta lažnjiva pisma in izjave o slabosti naše države so tako izmišljena in ogabna, da moramo borci narodnoosvobodilne vojne zahtevati pošteno ukrepe proti pisem takim pisem.

Ali ni 66-letna »porodnica« Ivana Hrovatiča potrebna krepke kazni, ali ni so zaslužile s svojim sramotjenjem naše socialistične države kazni tudi Slavka Cimermančič, Pekarekovi, Jožefa Cimprič, Frančiška Golobič, Avber Rozika, Pepca Kobe, Pepca Regina, Jožefa Skubice in Franc Brajer. In kaj naj bi zaslužila državna poštarica Francka Turk?

Mi, borci NOV, smo med domovinsko vojno marsikaj pretrpeli, izgubili

smo brate, može in očete, požgane so nam bile domačije, uničeno polje, vinogradi in sadovnjaki. V letih po vojni nismo imeli časa obnoviti lastne domove, ker smo bili zaposleni z delom za skupnost, vendar pa navzlic temu ne prosimo tako suženjsko niti klečeplazno za drobitince z bogatino mize. Mi hočemo našo s tolikimi žrtvami pridobljeno svobodno domovino sami obnoviti, pri tem pa se seveda ne bramo pošteni in nesebične pomoči.

Eno pa nam je sveto! To je naša čast in boj za pravice delovnega ljudstva. Prav zato prosimo »Dolenjski list«, ki ima točne podatke in dokaze o teh nepoštenih ljudeh, ki so prosili neznan izseljenje v Ameriki za pomoč na tako nesramen in za našo delovno socialistično skupnost ponižujoč način, da objavi naše pismo in zahtevu, da se take izkoriščevalce preda ljudskemu sodišču in uvede proti njim in sličnim obrekovalcem kazenski postopek. Koristolovci in breznačajni umazanci zapostvene podpore in pomoči naših zavrednih in delovnih rojakov iz Amerike niso bili niti niso najmanj potrebni, še manj pa vredni. Hkrati prosimo, da se objavi v najkrajšem času obsodba teh obrekovalcev naše socialistične domovine.

Borci narodnoosvobodilne vojne novomeškega okraja

Kdo je zaviral delo zadružnikov na Veliki Loki?

Z ustanovitvijo kmečke delovne zadruge »Ivan Cankar« v Veliki Loki so se vaščani povezali v eno veliko družino, katere cilj je bil vsakomur razumljiv: skupno gospodarjenje in — napredek!

Kmalu pa so opazili v svoji sredi zadružnike, katerim besedica »napredek« ni ugajala. Začeli so gledati samo na osebne koristi in na razdor. Svojega škodljivega dela pa niso dolgo uganjali.

Pred okrajnim sodiščem v Trebnjem se je zagovarjalo pred kratkim nekaj kmetov-zadružnikov, ki so rovarili proti zadruzi. Med glavnimi je bil Jože Kotar, ki je s 13 ha celokupne zemlje vstopil v zadruzo leta 1949. Kmalu je začel opuščati delo v zadruzi, lani si je neupravičeno pripisoval delovne dneve, ki jih ni opravil, zadružnikom pa je govoril, da bo izstopil, ker »v zadruzi zanj ni življenja, pač pa bo ustanovil novo zadruzo, tako brez knjigovodstva...« Grozil je članom z nožem in z besedami, da bo po izstopu

obračunal z vsemi, ki se ne bi strinjali z njegovim predlogom za izstop iz zadruge. Martinu Zidarju, članu upravnega odbora, je n. pr. grozil, da ga bo ubil, če ne bo Kotar prišel do kobile »Simle«, katero je vložil v zadruzo. Za izstop je nagovarjal tudi druge zadružnike. Pokazal je svoje prave barve: v zadruzo je vstopil le zaradi plačevanja manjših davkov in obveznih oddaj. Pri njegovem razdiralnem delu mu je vneto pomagala žena Frančiška, ki je lani naredila v zadruzi komaj 35 delovnih dni, letos pa še — nič. Pridobila sta na svojo stran tudi Gliho Terenzio, mater 11 otrok, da je začela odtegovati otroke od dela v zadruzi in jih zadrževala na obišnici ali pa jih pošiljala na pomoč zasebnim kmetom.

Delo v zadruzi bi močno zaostalo, če seveda ostali zadružniki ne bi delali namesto lenuhov. Čeprav se je Kotar izgovarjal, da je le »za šalo« nagovarjal zadružnike k izstopu, je to kaj čudna šala. Zadružniki, ki hočejo naprej, takih šal niso mogli razumeti. Zaradi razdiranja lažnjivih vestí o zadruzi, gospodarskega zaviranja zadruge in nagovarjanja drugih zadružnikov k izstopu je okr. sodišče obsodilo Jožeta Kotarja na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora ter zaplombo celotnega premoženja z zakonskimi omejitvami. Kotar Frančiška je bila obsodena na 6 mesecev, Gliha Terenzija pa na 4 mesece zapora. Pri slednji je sodišče upoštevalo število nepreskrbljenih otrok in ji zato zmanjšalo kazen.

Zadruza, očiščena zaviračev in nergačev-lenuhov pa bo krepko zoraala nove brazde v pravem tovarstvu in ljubezni do slovenske zemlje. A. Z.

Metliški zadružniki so letos po stari šegi preimenovali mošt v vino

Na večer 10. novembra so se vsi delavni člani KDZ »Partizan« v Metliki zbrali v prostorih, ki so ga sami predelali iz razmeroma velikega hleva v čedno skladišče, ki služi obnem tudi za vinsko klet. To skladišče je bilo za lanski pridelok dovolj prostorno, letos je že bolj tesno, prihodnje leto pa izgleda, da bo že kar premajhno. Tudi to je eden izmed vzrokov, da naši zadružniki tako radi govorijo o velikih delih, ki so še pred njimi.

Udeležba je bila številna, prav tako kakor vselej in pri vseh delih. Sestanku, ki je bil sklican ob izpolnitvi letnega plana, je prisostvoval tudi predsednik zadruge Ivan Urh, ljudski poslanec belokranjskih nižin. Na ta večer res ni ničesar manjkalo. Najprej je bila zadružna večerja, potem pa rajanje, ki ga je spremljalo nešteto starih in novih borbenih in narodnih pesmi. Vesela in dolga je Martinova noč, prav taka je naša povest, le žal, da to ni mogoče opisati. Čim pa so naši zadružniki vsak na svoj način ugotovili, da ne pijejo več mošta, ampak vino, so drug drugemu želeli lahko noč.

Metliška KDZ »Partizan« je od svoje ustanovitve priridelja že marsikaj zabavnega in veseliga za svoje člane. toda o tem ni — začuda — ničesar zvedeli niti Janez Popotni... R. R.

Angela Struna ubira napačne strune

Angela Struna v Žužemberku je huda na obvezne oddaje. Ob neki priliki, ko je bila posebno nataktnjena, je vedela celo povedati, da so tisti, ki »pobirajo obvezne oddaje« — hudici in da živijo samo tisti »na stolčkih«, pa da še ti ne bi živeli, če jih kmet ne bi podpiral. Angela si je izbrala nevhvalno področje za svoje besedičenje. Rada bi razbijala povezanost mesta in vasi, niso ji vseh uredbe naše ljudske oblasti in podobno. Ko jo je obiskal mlilnični žužemberški postaja LM, da bi jo povprašal kako misli s temi rečmi, pa je proti možu dejala takole:

»Ti cigani me hočejo vzeti...« Na vprašanje mlilničnika, kaj je rekla in koga je s tem »ciganom« mislila, se je Angela Struna začela izmikati po-

štenemu odgovoru, nato pa je le priznala, koga si je pod »ciganom« predstavljala.

Odnos Angele Strune do ljudskega mlilničnika je značilen za njeno stališče do naše ljudske oblasti. Marsikje padajo s strani nezavednih državljanov ali pa raznih špekulantov grobe besede na račun Ljudske milice. Ljudje, ki tako govorijo, seveda nečejo vedeti, kako naporna je ta služba. Nečejo vedeti, da je služba mlilničnika izredno odgovorna in težka. Zato se bo gospa Angela Struna zagovarjala pred pristojnimi organi, kar jo bo počutilo, da naši zakonito strogo kaznujejo vsako žalitev človeške dostojanstvenosti, prav tako pa tudi zmerjanje organov ljudske oblasti.

Naše gospodarstvo potrebuje dobre strokovne delavce

JOŽE ZAMJEN-DREJČE

knjižice, ga je treba opomniti, da jo pokaže. Pripomniti moram, da so bili primeri zelo redki, da bi bile knjižice pregledane in podpisane, kar je dalo učencu misel, da marsikatera podjetja ali mojstri ne jemljejo šole resno in njenega prizadevanja za izboljšanje učnih in vzgojnih uspehov.

Vajence je še mlad človek, ki je potreben vodstva in nadzorstva. Le redki so primeri, da mojster vpraša za delo učenca v šoli. V navado je prišlo celo to, da pušča učenca popolnoma prostega. Vsekakor je tak način kvaren za vzgojo učenca, ki je v najboljši »nerodnih letih«. To so leta, v katerih je vzor mladim ljudem človek, ki ne da dosti na splošnoveljavna pravila človeške družbe, ampak dela raje, kakor pravimo, po svoji glavi. Taki vzori privedejo učenca v gospodarstvu na stran pola in težko je to pozneje popraviti. Pa ne samo to. Poleg vseh že zgoraj navedenih zaprek v vzgojnem delu je še ena, ki je po mojem mnenju glavna ovira za vzgojo učenca v zavedenja in predanega delavca in obrtnika, da je v pravem odnosu do dela in delovne discipline. Ne gre samo za pravi odnos do dela, temveč gre za dvig proizvodnje, gre za celotno mišljenje in življenje delavca in obrtnika v današnje gospodarsko stvarnost, gre za pogled v bodočnost našega razvijajočega se samostojnega gospodarstva.

Mnenja sem, da učenec teh lastnosti, ki sem jih pravkar naštel ne prinese s

seboj ampak mu jih moramo privzgojiti in mu vcepiti čut odgovornosti do poklica, do kolektiva, ki neprestano ustvarja nove dobrine za dvig življenjskih potreb delovnih množic. Večina učenec se rekrutira iz kmečkih družin, iz družin mlajh kmečkih pridelovalcev in kmečkih delavcev. Rekrutirajo se iz krajev, ki so še globoko zasedrani v patriarhalnosti, v miselnosti osebnostnega dvigovanja. Vsa ta miselnost pa se še večja z vzgojnimi metodami tako mislečih obrtniških pomočnikov in mojstrov. Ne mislim s tem reči, da so vsi enaki, vendar je vzgojna moč tako čutečih veliko močnejša, kot pa onih, ki so v vsem svojem življenju tuj in oddaljeni patriarhalnim prilikom, v katerih so živeli novi učenci v gospodarstvu. Za take mlade ljudi so potrebni močni in oprilemljivi zgledi, da se jih oprimoje in da začno nov način življenja, da vstopijo prekvašeni in prevzgojeni s socialističnim duhom v novo življenje, sila odgovornim pred celotnim delovnim ljudstvom. Ali je možno, da bo učenec, ki trenutno menjuje vtise, spreminje način vzgoje, večkrat na dan menja okoliščino, pravilno vzgojen in bo postal značilen človek? Prav gotovo ne! Vtisi se tako hitro menjajo, da ostanje le bežni in večajo žejo po starih, ustaljenih prilikah. To je eden izmed večjih vzrokov, da uspehi niso in ne morejo biti veliki.

Precej primerom poznam, ko so taki vzori spodkopali moralne in zdravstvene osnove mladega človeka. Posebno še dan današnji čas, ko so slabe stanovanjske prilike, prehrana tudi ni najboljša, ni utrjena po vsaki vojni zrahljana morala, moramo paziti in nadzorovati življenje učencev v gospodarstvu. Idealno bi bilo, da bi imeli v Novem mestu vaješki dom, v katerem bi imeli ti mladi ljudje prepotrebno nadzorstvo in vzgojo. Mnenja sem, da bi obrtna zbornica skupno z vsemi ostalimi podjetji in mojstri — ne sicer lahko — vendar pa zadovoljivo rešila to vprašanje, ki vedno bolj grozeče kaže svoje rane. Ali veste, da ima skoraj tričetrtina teh mladih, doraščujočih ljudi samo enkrat na dan toplo hrano in se jih skoraj polovico opaja z alkoholom. da skoraj vsi kade? Vse to močno vpliva na mladega človeka, ki poleg vsega še telesno dela. Te posledice se pokažejo v kasnejših letih in so vidne šele tedaj, ko bi moral človek imeti največ moči in sile. Vse to še da odpraviti z ustanovitvijo vajeških menze, kjer bi vajenci dobili ob pravem času primerno hrano. Na vsak način mora biti to skrb delodajalcev, če hočejo, da bodo imeli dober in zdrav strokovni naraščaji. Poudariti moram, da so to zelo resni problemi, ker ogrožajo napredek v uspehih in proizvodnji.

Učenec, ki je sedaj v delavnici in v šoli, bo kmalu postal član naše skupnosti, marsikdo bo tudi na vodilnem mestu. Prav zato moramo skrbeti zanj, če sam po svojih nagnjenjih ne najde poti do samoizobrazbe. Kje se mu bo izoblikoval

pravi odnos do ljudi, njegovo vedenje, če ne v različnih kulturno umetniških in prosvetnih društvih ali aktivih? Zelo zmotno je mišljenje, da je vsako tako delo nepotrebno ali še celo škodljivo za mladega človeka, posebno pa še za učenca v gospodarstvu.

Kar pogledimo statistiko, ki sem jo napravil pri 120 učencih v gospodarstvu. Do pred kratkim se ni ničče od njih počel s petjem ali glasbo. Samo 10% učencev v gospodarstvu je redno hodilo v knjižnico in še ti so največ braji detektivske in romantične romane. Samo 3% so se pečali z dramatikom. Redno je obiskovalo gledališče samo 8%, kino pa jih je obiskovalo samo 25%. Vsi ti obiskovalci so najbolj hvalili romantične in gangsterske gledališke predstave in filme. Najbolj všeč jim je bil film »Tarzan«, v zelo vzgojni igri »Globoke so korenine« pa jim je bil najbolj všeč prizor, ko je ameriški policaj pobil na tla zamorca. Najbolj jim je všeč knjiga »Tarzan v džungli in male slikanice iz »Jutrovih zbirke«. K predavanjem jih je redno hodilo 1 do 2% in k telovadbi samo 6%. Ljudska tehnika je zanimala samo 4% itd.

Kaj se vam ne dozdeva, da so ti mladi ljudje močno oddaljeni od naših vsakdanjih kulturnih in gospodarskih potreb in na kak način ne moremo vzgojiti dobrega člana človeške družbe? Saj je vendar poznano, da glasba plemeniti duha in srce, da gledališka umetnost daje uglašenost v družbi, da knjiga širi obzorje, da je, kakor povedano, kulturno prosvetno življenje najboljše in naimočnejše vzgojno sredstvo. Prav to bi hoteli povedati ob tej priliki. Vajence je nov

PREDPISI IN UREDBE VELJAJO ZA VSE!

V zadnjem času se v Novem mestu množijo primeri, da posamezniki ne upoštevajo predpisov cestnega prometa, navzlic ponovnim opozorilom hodijo čez železniški most, vznokni prebrite-vo z vozila na mostu itd. Organi ljudske oblasti odkrivajo ob raznih priložih po vaseh primere nedovoljene posesti strelnega orožja, dasiravno je bilo že neštokrat poudarjeno, da ni nihče upravičen do strelnega orožja, kdor nima za to oblastvenega dovoljenja. Pri zagovorih zaradi prekrškov cestnega reda in prometa se krivci navadno izgovarjajo na nevednost, opravičujo se, da so nek prekršek zakrivali prvič, zaradi prepovedane hoje čez most pa navajajo posamezniki najčudovitejše izgovore in izmišljotine. Pri najdenem orožju se izgovarjajo starši na sicer

polnoletne sinove, češ »... da so to reč privlekli otroci domov še med vojno ali pa takoj po vojni in ... tega tako ne uporabljamo, saj nam leži kar tako doma« ter podobno.

Organi ljudske oblasti, ki so ponovno opozorili prebivalstvo na upoštev- nje vseh prometnih predpisov, cestne- ga reda, upoštevanja nočnega miru, na zakon o posesti in nošnji lovskega ter ostalega strelnega orožja, bodo odslej v ugotovljenih primerih morali krivce kaznovati strožje kakor so jih doslej. Izdani predpisi in uredbe veljajo brez- pogojno za vse državljane, zato se v prihodnje ne bodo mogli jemati v ob- zir nikaki izgovori, da posamezniki »ni- so vedeli« za to ali onec sicer obče zna- no prepoved ali cestno-prometni predpis.

NA OBISKU V DIJASKEM DOMU V DOL. TOPLICAH

Z ustanovitvijo nižje gimnazije v Dol. Toplicah, kateri je bil dodeljen precej velik okoliš, je bilo treba misliti tudi na ustanovitve internata za dijake, ki so oddaljeni po osem pa tudi več kilometrov od šole. Še pridobitvijo samostojne stanovanja, ki na ga je bilo treba še temeljito popraviti in opremiti, da je bil dijaški dom že lani toliko urejen, da je pod svojo streho lahko sprejel dijake. Sedaj predzadovoljevanje še eno sobo, da bo mogoče sprejeti še nekaj mladine, ki želi stanovati v internatu.

Dijaki dom ima tudi menzo, kjer do- bivajo dijaki dobro, tečno in izdatno hrano. Dijaki se v svojem domu počutijo prav dobro, nekateri celo bolj kot doma, ker so z vsem preskrbljeni. Hišni red je strog in se za je treba tudi držati. Studij dijakov je vsako popoldne od 15. do 18. ure pod vod- stvom pedagoškega vodje. Po odmoru je večerja, ob 20. uri na morajo val spat.

Veliko skrb posveča internatu gimnazij- sko učiteljstvo. Upravnica Teodora Bajec skrbi, da je povsod vse v redu in da so dijaki zadovoljni. Pomen internata in dobro preskrbo govejence priznavajo tudi starši otrok, ki vidijo, kako dobro so njihovi otroci preskrbljeni v internatu in kolikšno skrb posveča upravno oseboje učeli se mladini.

ST. JERNEJ

Velika motorna mladina, ki je menda last Zadrugaška skladišča, je že od mlade pšenice do nedavnega vedrila na prostem, izpostavljena dežju in soncu. Do konca me- seca oktobra je bila še vedno na prostem; končno so se je usmili in jo zapeljali pod streho novega skladišča. Zadrugaška sklada poleg delavnic. Malo več skrbi bi je bilo treba imeti za stroje skupne lastni- cine. Če bi n. pr. dovolj stroje, pa bi jo vsaj z lepenco zaščitili na mestu, kjer je.

GRADIŠČE

Plačevanje davčnih zaostankov in štrte akontacije se bliža kraju. Do 16. novembra je bilo plačaných nad 80 % celotnega pre- pisa in to brez vsakršnega administrativ- nega ukrepa. Da petka plačilo davka dok- azilno, je precejšen zaslug novega admi- nistracije in krajevnemu ljudskemu od- boru tov. Čretnika. Neposredno korist od tega bodo imeli sami davkoplačevalci, ker se bodo z rednim in pravočasnim plače- vanjem davka izognili visokim stroškom pri- silne izterjatve.

TREBNJE

Plačevanje davkov poteka v trebnjskem okraju zelo dobro. Doslej je davkoplačevalci plačali 85 odstotkov vseh davkov brez kakih koli dodatnih ukupov. Davne komi- sije pri krajevnih ljudskih odborih so same brez pomoči aktivistov z okraja izter- jale zapadle davke.

PREČNA

Samostojna ribičja mlinar Pavel Kio iz Prečne in žagarski pomočnik Jože Uršič sta se spravila nad ribe v Temenici kar z dnanimot. Kio je bil zadržan na 2000 dni, Uršič pa na 500 dni denarne kazni. Ribarska zadruga v Novem mestu pa je že odločila, da mora predsednik sveta izpo- slovati po možnosti še letos pri Komiteju za turizem in gostinstvo primeren kredit za po- pravilo vodovoda. Za ta kredit naj bi se takoli nabavil potreben material za gradnjo. Novih pip pri javnem vodovodu ne bodo več delali, pač pa bodo le, kolikor jih je sedaj še, nadalje uporabljati in vzdrževati. Posamezni gospodarji naj skrbijo za to, da si sami napeljejo vodovod v svoje zgradbe.

Za razvoj zdravilišča je nujno potreben regulacijski načrt, o katerem se precej go- vori že vsa leta po osvoboditvi. Doslej še ni bil izdelan, kar zelo ovira gradnjo novih stavb. Takoj po osvoboditvi je ing. Sitar

DELO SVETA ZA KOMUNALNE ZADEVE V DOL. TOPLICAH

Svet za komunalne zadeve je pred dnevi na svoji sedli sprejel več važnih sklepov, ki bodo za razvoj zdravilišča važnega po- mena. Sedaj se prisotvovali tudi okrajni po- venjenci tov. Mre Slavko. Razpravljali so o vodovodu, regulacijskem načrtu kraja in stanovanjskem vprašanju. Ker je bil prvič član krajevnega sveta za komunalne za- deve Jože Poljanec, predlagatelj in vzdrževalec. Svet je bil za njegovga naslednika dole- žen sedanji ravnatelj zdravilišča tov. Martin Kene.

Odbor za vodovod zaradi raznih težkoč ni delal šest mesecev. Vodovod je v zelo slabem stanju, tako da je zdravilišča večkrat ne moglo uporabljati. Na sedaj se sklenilo, da mora predsednik sveta izpo- slovati po možnosti še letos pri Komiteju za turizem in gostinstvo primeren kredit za po- pravilo vodovoda. Za ta kredit naj bi se takoli nabavil potreben material za gradnjo. Novih pip pri javnem vodovodu ne bodo več delali, pač pa bodo le, kolikor jih je sedaj še, nadalje uporabljati in vzdrževati. Posamezni gospodarji naj skrbijo za to, da si sami napeljejo vodovod v svoje zgradbe.

Za razvoj zdravilišča je nujno potreben regulacijski načrt, o katerem se precej go- vori že vsa leta po osvoboditvi. Doslej še ni bil izdelan, kar zelo ovira gradnjo novih stavb. Takoj po osvoboditvi je ing. Sitar

Konferenca žena Novega mesta

Pretekli petek so se zbrale žene No- vega mesta k letni skupščini. Dobra udeležba, veliko zanimanje za delo or- ganizacije in navdse živahno razprav- ljanje o perečih problemih, ki zanimajo sodobno ženo, vse to je dalo pravo sliko razgibanega dela, ki ga je zabeležila organizacija AFZ v preteklem letu.

O novih gospodarskih ukrepih je po- ročala tovarišica Milka Kolenc, poro- čilo o dosedanjem delu odbora pa je podala tovarišica Angelca Pretnarjeva. V razgibanem razpravljanju so žene med drugim govorile tudi o otroški re- stavraciji v Novem mestu, praktičnih gospodinjstvih tečajih, v vzgoji otrok v osnovni šoli, o polzkusnih duhovščine, kako privabljati otroke k verouku, o

Domu igre in dela in o vrsti zanimivih vprašanji. Ob zaključku konference je govoril tudi sekretar okrajnega komi- teta KPS tov. Martin Zugelj in podal ženam kratak, a jednat politični pregled s posebnim ozirom na delokrog organi- zacije naših žena v sedanjih pogojih našega gospodarstva. Dotaknil se je vseh važnih notranjih in zunanjih poli- tičnih vprašanji, vzgoje otrok v šoli in izven nje, predvsem pa tudi vzgoje od- raslih ljudi, ki naj vzgajajo mladino v dobre državljane. Pri volitvah je bila soglasno izvoljena za predsednico tov. Angelca Pretnar, za tajnico pa tov. Francka Pungercar. — Navdse uspelo konferenco so žene zapustile z vidnim zadovoljstvom.

Letošnji Teden tehnike v okraju črnomelji

Za otvoritev Tedna tehnike so v okraju Črnomelj pripravili razstavo, kjer so raz- stavljala podjetja in osnovne organizacije ljudske tehnike. Med razstavljalec so bila podjetja: rudnik Kanjarica, Tovarna učil, Radio-center, Okrajno gradbeno podjetje, Elektro-Ljubljana (DES), Zvezolovarna in še nekaj privatnih obrtnikov ter modelarji, brodarji, radioamaterji, fotografi in elektro- tehnički. Razstava po izlozih bila v Črnom- lju zanimala vsakega posameznika.

Na razstavi je bila najzanimivejša izložba Radio centra; v njej je bila razstavljena nova radio postaja, ki so jo napravili radio- amaterji iz Črnomlja pod vodstvom radio- tehnički Vinka Vrščina. Oddajna postaja bo v kratkem prišla z rednimi oddajami za Belo krajino. Poseben odbor bo skrbel, da bodo oddaje redne in da bodo vsi lastniki radio aparatov v Beli krajini lahko zvedeli vse novice iz okraja. Poleg postaje so bili razstavljani tudi izdelki radioamaterja Vlada Zorca, ki je napravil kompletan radio aparat popolnoma sam.

Poleg lepe razstave je pripravil in okrajni odbor Ljudske tehnike pripravil vrsto predavanji v podjetjih, na vase, v gimnaziji in v večjih krajih. V sporazumu s Svetom za kulturo in prosveto pri OILO je odbor organiziral na vseh šolah in gim- nazijah redna predavanja o tehniki. V Črnomlju in na vaseh, v podjetjih in gimnaz- iji so predvajali tudi tehnične filme s po- drobno razlago. Da bi se ljudje čim bolj seznanili z današnjo tehniko, so bile orga- nizirane ekurzije v razna podjetja. Obrtna šola je obiskala rudnik Kanjarico in to- varno Belesud, sindikati in Tovarna učil. Podjetja so v Tednu tehnike predlagala in oddala stroje ter imela v svojih delovnih kolektivih strokovna predavanja. Zvočna aparatura v Črnomlju je redno objavljala delo in uspehe v Tednu tehnike ter naj- vtiljala predavanja.

Po končanem Tednu tehnike je okrajni odbor s prireditvenim odborom imel sedjo, na kateri je sprejel več obvez. Kot na primer: takoli je treba ustanoviti kino-fotoklub, do konca leta je treba ustanoviti dve kmetijsko tehnični društvu, dve postaji mladih tehni- kov ter posvetiti več pažnje pionirjem in se v ta namen povezati s Svetom za kulturo in prosveto pri OILO. Dovedanja organizac- ije Ljudske tehnike je treba utrditi in takoli prirediti pripravami za letošo skup- ščino. Pregledati je treba dosedanje član- stvo, pridobiti novega in urediti članarino. V vseh podjetjih, kjer imajo za to pogoje, je treba ustanoviti elektro-strojne klube. Na volitvah v okrajni odbor Ljudske tehnike in osnovnih organizacij se je treba temel- jito pripraviti.

Takšno je bilo delo Ljudske tehnike čr- nomeljskega okraja v Tednu tehnike. Upamo, da bodo naši uspehi tudi v bodoče zado- voljni, ker se zavedamo in razumemo besede tovariša Tita: »Osvoboditi si tehniko — po- meniti zgraditi socializem.« M. K.

VABILO

Krajevni odbor Zveze borcev Kamence pri Novem mestu vabi svoje padli borcev in žrtve fa- šizma, vse bivše partizane doma- čega kraja, borce in oficirje Gubčeve brigade, člane ZB in vse ostale na slavnostno otvo- ritev

PARTIZANSKEGA SPOMENIKA

v Veliki Bučni vasi pri Novem mestu, ki bo v četrtek 29. nov. 1951 ob 10. uri dopoldne.

Sodeluje godba JA iz Novega mesta in pevski zbor SKUD »Dušan Jereb«. — Po odkritju spomenika pozostite svojevoj in gostov. Popoldne ljudska zabava v Bučni vasi.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:

Od 23. do 26. novembra: angleški film »OBALA«. Predfilm: Kulturno življenje NRM

Od 27. do 29. novembra: jugoslovanski film »BARBA ZVANE«. Predfilm: filmske novosti št. 40.

Od 30. novembra do 3. decembra: angle- ski film »FANY«. Predfilm: Velika Brita- nija-Jugoslavija II.

Oglas

- CEVLJAERSKO PRESIVALKO z morebitno prakso sprejme takoli v službo mestno podjetje Unjarski proizvodni, Črnomelj. Glede ostalega osebni dogovor. — 125
- NAGROBNO PLOŠČO, spomenik, okvir ali robnik, graviranje rumenih in črnih črk vse to vam oskrbi Mestno komarnostvo MLO Novo mesto v Gerdeševci ulici 8, poleg novega mostu v Razgov logu.
- PREKLIČ. Preklekjen osebno izkaznico št. 8315,673, izdano na ime Dragan Alojz iz Smarčete. — 123
- ZAHVALA. Podpisana se zahvaljuje zdrav- nikom in osebju bolnišnice v Kandiji za pomoč in potrtovalno postrežbo v molj- bolnosti. — Marija Volting, Bučna vas.

Sološno trgovsko podjetje — Črnomelj

ima vedno v zalogi: vse prehranbene predmete kakor mlevske izdelke, sladkor, mast, olje itd. — razno železnino, tekstilne izdelke in galanterijsko blago po najnižjih dnevnik cenah

Kmetijskim zadrugam dostavljamo naročeno blago do njihovega skladišča. Obiščite nas in si brezovzajno za nakup ogledite naše zaloge!

član naših bodočih gospodarstvenikov, tako kot so v današnjem času prav obrtniki postali nov kader naše današnje gos- podarske podjetnosti. Poleg tega pa so bili obrtniki v času, ko se je dvigala naša narodna zavest in naše gospodarstvo edini, ki so krepko stali v naši ustvar- jalnosti, v naši finančni moči in v naši kulturni tvornosti. Prav nesmiselno bi bilo, če bi obrtniki danes, ko imamo vse pravice in vsa inicijativa za dvig gos- podarskega stanja v posameznih pokrajinah naše domovine, postali pasiven del naše kulturnosti in naše prosvete, ki je vedno rasla na delu obrtnikov in podjetij. Prav zato ne zavirajte obrtni in malo proiz- vodniški mladini udejstvovanja v kul- turno prosvetnih društvih! Prav tem je nujna potreba, da se udeležujejo v tej panogi, da bo lahko izpolnjevala vse tisto, kar izpolnjujemo danes mi, t. j. izboljševati našim zanamcem lepše in boljše življenje kot za imamo mi.

Prav te naloge, ki se stavljajo pred nas, pa nam narekujejo, kar sem že v prejšnjem poglavju tolmčil, t. j. da osu- jemo lep in vsem nalagam ustrezajoči internat ali kakor bi s preprostimi besedami povedal: ne samo stanovanje in hrano, temveč dom, kjer bo naš obrtni in industrijski mladinec imel prostor, kjer bo dobro in udobno živel in imel starejšega tovariša, ki mu bo svetelal kaj in kako naj dela in kjer bodo vsi naši mladinec dobili dovolj moralne, stro- kovne in kulturno prosvetne pomoči.

K popolni oskrbi v internatu in menzi spada prav zolovo tudi popolna zdrav- niška oskrba in reden zdravniški pre- gled vsako leto ali še boljše vsakega pol leta. Mogoče mi bo kdo oporekal v tem

oziru. Toda — temu ni takoli! Pogledmo si stvar od blizu! Učenci v gospodarstvu so v letih največjega telesnega in du- ševnega razvoja. Njihovo delo je, skoraj bi lahko rekli, enako odraslemu človeku, zato kaj lahko nastanejo razne motnje in boleznii. Bil je primer, ko se je šele na pomočniškem izpitu ugotovilo, da učence ne more napraviti pomočniškega izpita zaradi opešanja vida. Če bi bil reden zdravniški pregled, bi se kaj takega prav zgotovo ne zgodilo. Zdravnik bi učenec predlagal drugo stroko in učenec bi bil danes pomočnik ali izučen delavec, tako pa mu je bila učna doba brez haska, ker je postal le priučen delavec v isti stroki, v kateri ni mogel položiti pomočniškega izpila.

Mnenja sem, da je nujno potrebno organizirati v novomeškem okraju obrtno mladinski dom in k temu priključiti menzo, za kulturno-prosvetno udejstvo- vanje pa ustanoviti kulturno umetniško društvo vajencev. Marsikdo pravi, naj bi bili vajenci vključeni v posamezna kul- turno prosvetna društva. Izkušnja nam je pokazala da v kulturno prosvetna društva učenci v gospodarstvu ne vstopajo radi iz čisto enostavnega vzroka, ker se po- čutijo v njih manjvredne v pevskem, glashenem in igralskem znanju med že starimi pevci, godbeniki ali igralci. Prav zato bi bilo po mojem mnenju bolje ustanoviti samostojno kulturno prosvetno društvo učencev v gospodarstvu, ki bo dajalo učencem prve osnove, jim vžigalo veselje do prosvetnega dela in sigurne nastop. Tako društvo bi postal nekaj rez- zervar za kulturno prosvetne delavce v starejših društvih, kakor so razni SKUD in KUD.

Za poglobitev in razširitev obzorja

IZ NAŠIH KRAJEV

sicer izdelal situacijski načrt v velikem ob- segu in pri tem je ostalo. Upravnik inva- lidskega doma tov. Tomlje, ki se zelo za- vzema, da bi zdravilišče prišlo čimprej do regulacijskega načrta, je poročal, da pride že prihodnji teden od Urada za urbanizem in komunalno tehniko ing. Gvardjančič, ki ima nalogo, da januarja in februarja 1952 uravil regulacijski načrt zdravilišča v Dol. Toplicah. Tudi tov. Mre se je zavzel za re- gulacijsko zdravilišče, ki se iz leta v leto bolje razvija, zlasti pa se za regulacijsko Sušice, v kateri se nabira vsa nesnaga, kar povzroča nevarnost epidemij — zlasti tifusa — zaradi katerega bi se moralo zdravilišče zapreti tudi sredi glavne sezone.

Na sedjo razpravljali še o rešitvi obu- čenosti stanovanjske krize. S tem v zvezi je treba poskrbeti za lekarno in za zdraviliški kraj prepotrebno higiensko brivnico. Raz- pravljali so tudi o potrebi nove klavnice in o odstranitvi ruševin, ki kaže zdraviliški kraj.

GROBLJE PRI ST. JERNEJU

Ker je ukradel voz detelje izpod kozolca Janeza Lekšeta in Marije Čušnik iz Groblji pri St. Jerneju (vredne 12000 dn) je bil posestnik Franc Luzar, lastnik 14 ha zemlje, doma iz Hrvaškega broda št. 15 pri Zame- škem obsojen pred okrajnim sodiščem na 6 mesecev zopora, plačilo stroškov kazne- skega postopka in na 500 dn popravilne.

IZ METLIKE

V počastitev štirinastletnice slovenske knjige št. gimnazijaki in osnovnošolski uč- teljski odbor pripravila razstavo slovenske knjige. Razstava je bila odprta ves dan. Obiskalo jo je okrog dvesto ljudi. Posebno pozornost zasluži dejstvo, da je polovica teh obiskovalcev iz okoliških vasi. Okusno okra- šeni prostor in v njem razstavljene knjige so priletno privlačile na goste. Morda je prav zanimivo, da samo poročal se marsikoga, ki bi bil moral ogledati knjižni kulturni iz- raz slovenskega naroda.

Organizacija AFZ je za žensko mladino pripravila gospodinjstvi tečaj. Za tečaj se je prijavilo 46 deklet. 20 jih je iz metliške okolice. Zaradi pomanjkanja prostora so se kandidatske morale razdelili v dve skupini. V siskali tečaj so sprejela dekleta iz okoli- ce, Metličanke pa pridejo na vrsto proti pomladi.

V tečaju so dekleta uče praktičnega gos- podinjstva, kuhanja, pospravljanja, vmes so vpiletni nasveti za pranje, likanje, čišče- nje madežev. Tudi za krojenje in živahnje zanimivo. Poslanke bodo zdravilišča, živi- norejska in vzgojna predavanja. Nekaj časa

bodo posvetile lepemu vedenju, tudi na ples ne bodo pozabile.

Če stopiš med tečajnice, te razveseli pri- jeten pogled na bele prepausnike, bele in pisane rute in žive pogoled, ki kažejo vse- lje in voljo do znanja. Pa saj se tudi spret- no sudejo okrog štedilnika? Vredilnice te- čajev tov. Romana Hanzel pričakuje, da se bodo marsičesa naučile. N. G.

DIVJI PRAŠICI V PREDGRADU

Pred dnevi sta se pojavila na odprtem po- lju na Predgradih mlivah, kjer so kmetje orali, dva velika divja prašiča. Ljudje so vplili in klicali lovec, a teh ni bilo od ni- koder. Bil je pravi dirnjak. Janko Ivan je hotel prašiče zavrtniti, a so ga mreine skoraj podrle na tla in se je moral umakati, prašiča pa ata na koncu Predgrada odšla v gozd. S. J.

NOVO MESTO

Vsako jesen je tečava z žaganjem drv. V mestu sta samo dve premikajoči krožni žagi, kar je za vse mesto premalo. V po- deliških krajih in vaseh pa je več motornih žag, ki niso polno zaposlene. Ali ne bi ka- zalo nekaj takih žag dobiti v mesto in jim dati v zakup žaganje drv v enem ali drugem koncu mesta? Prepričani smo, da bi bilo s tem ustrezno marsikatero lastniku drv, izprez naših hiš in ulic pa bi bili odstra- njeni kupi drv, ki nlikakor niso v prid lepemu izgledu mesta. P.

KOLODVORSKA CESTA V STRAZI JE NUJNO POTREBNA POPRAVILA

Železniška postaja v Strazi je glede iz- voza lesa med prvimi v Jugoslaviji. Sem dnevno dovažajo velike množine lesa vsch vrst in drv za kurjavo. Z ogromnim pro- metom lesa pa trpijo tudi ceste, na katere pa ne polagajo toliko pažnje, kot bi bilo potrebno. To se čuti zlasti ob deževju, ko mora potnik v jutranjih urah, ko se še do- bro ne vidi, bresti po lužah, ki jih je vse polno po kotanjah na cesti. Od postaje do Strazi je človek že ves premočen in blaten. V sami Strazi pa je najhuje. Tu je nako- pljenec ogromno lesa, da se mu ne moreš približati. Tudi vidljivi hode kar na cesti, kar jo še bolj kvari. Blata je toliko, da se v njega vdira skoraj do kolena. Ko pride pe- šec do železniške postaje, je že tako umaz- an, da se čevlji ne vidiho iz blata. In člo- vek naj tak potuje dalje. Veliko je že bilo priobč, a vse zaman. Ničti Krajevni odbor, nič cestna uprava ne pokreneta niferas, da se v tem oziru nekaj izboljšalo in se v cesti popravi vsaj toliko, da bi ljudje lahko prišli do postaje. D. G.

Gibanje prebivalstva

V OKRAJU NOVO MESTO

V mesecu oktobru se je v novomeškem okraju rodilo 132 otrok, od tega 64 dečkov in 68 deklic. Porok je bilo 17, umrlo pa je 54 oseb (26 moških in 28 žensk).

Porokli so se: Komandir NZ Banko Ignac iz Kopa in delavca Plantan Rozalija iz Stopič. Elek- tričar Brudar Branislav in bolnišničar stric- nica Božić Kristina, oba iz Novega mesta. Teatar Miriš Jožica iz Strazje in Lajko Ana iz Dolze Delavce Petrička Zvonki in de- lavka Hrgar Marija, oba iz Smihela. Pod- oficir JA Radičević Dragan iz Slavkovic — Srbija in zasebnica Jozovič Frančiška iz Novega mesta. Ključavničar Zupančič Av- gust iz Smihela in Povše Marija iz Novega mesta. Podoficir JA Dimitrijevič Kostadin in gosposinja Mitrovčič Marija, oba iz Logar pri OLO Klobčar Franc iz Podgrada in učiteljica Fabjan Radojka iz Uršnih sel. Knjigovodja Tretnjek Zvonimir iz Smihela in gosposinja Kropič Marija iz Novega mesta.

Sin kmetja Novak Franc iz Rake — Krško in hči kmetja Jandura Jožefa iz Zabužca. Mizarski pomočnik Handš Franc iz Mengeš in kuharica Cizeri Stanišlava iz Zmurne. Kmet Saje Anton in zasebnica Svetlita Marija, oba iz Mirne peči. Kmečki delavec Lekšo Franc in šivilja Korošec Karolina, oba iz Prekope. Čevljar- ski pomočnik Modic Alojz iz Orehovice in trgovec pomočnica Voljškič Marija iz Smaria. Delavec Čigola Miroslav iz Jesenic in kmetička delavka Škoda Branislava iz Prekope. Nameštence Količek Franc iz Novega mesta in servirkar Gruden Martina iz Bele cerkve. Delavec Bizovičar Vincencij iz Slov. Ja- vornika in hči kmetja Avguštin Veronika iz Uršnih sel. — Cestitamo!

Umrli so: Učiteljica Kalša Jožefa, 76 let, iz Smi- helce. Hči tesarja Kastelic Spelec, 1 mesec, iz Uršnih sel. Učitelj Stine Anton, 73 let, iz Novega mesta. Gosposinja Zupančič Val- burga, 85 let, iz Novega mesta. Sin delavca Potočar Milan, 6 dni, iz Novega mesta. Kmetica Prešeren Frančiška, 53 let, iz Smo- lenje vasi. Hči mizarja Prah Ivanka, 9 me- secev, iz St. Rupertja. Gosposinja Mrzotje Marija, 66 let, iz Skočjana. Delavec Umeč Alojz, 48 let, iz Tržišča. Kmet Stine Karol, 63 let, iz Novega mesta. Kmet Kuplenič Ferdinand, 55 let, iz Suhora. Kmetica Zor- man Marija, 31 let, iz Nemške vasi. Hči kmetice Andrejčič Jožefa, 28 let, iz Gradišča. Gosposinja Selko Marija, 69 let, iz Kamenc. Učitelj Veronika Urš, 74 let, iz Kamenc. Sin kmeta Cimermančič Franc, 15 let, iz Podgrada. Hči delavke Cimperl Jožeta, 1 me- sec, iz Podgrada. Učiteljica Koranč Marija, 71 let, iz Podgrada. Učiteljica Novak Ma- rija, 81 let, iz Smolenje vasi. Gosposinja Juduč Marija, 71 let, iz Smolenje vasi. Gos- posinja Može Cecilija, 87 let, iz Stopič. Gosposinja Čej Marija, 42 let, iz Strazje. Gosposinja Hrovat Marija, 79 let, iz Stopič. Matičar Gutman Franc, 48 let, iz Dol. Toplic. Sin mizarja Novak Slavko, 2 meseca, iz Uršnih sel. Učitelj Kopina Janez, 81 let, iz Bele cerkve.

Učiteljica Gorjun Jožefa, 79 let, iz Gra- dišča. Gosposinja Škudelj Frančiška, 67 let, iz Gradišča. Gosposinja Turk Marija, 80 let, iz Gradišča. Učiteljica Ambrožič Marija, 77 let, iz Orehovice. Sin kmeta Jurčalič Karol, 24 let, iz Prekope. Mizarski valence Matov Franc, 17 let, iz Ljubljane. Kmet Kresal Martin, 66 let, iz Zameškega. Učitelj Bohar Franc, 68 let, iz A. Slove. Hči kmetja Kodelič Janica, 1 mesec, iz Dvora. Sin kmetice Hočvar Jože, 7 mesecev, iz A. Slove. Kmetica Miriš Ana, 69 let, iz Dvora. Kmet Kumel Jakob, 69 let, iz Dvora. Kmet Novak Jože, 72 let, iz Ratja. Sin kmeta Skufca Vincencij, 13 let, iz Sela-Hinje. Učiteljka Strunec Franc, 53 let, iz Smihela pri Zuzemberku. Gosposinja Šmalc Ana, 82 let, iz Mirne peči. Kmet Pust Anton, 75 let, iz Oblohola. Čevljarški pomočnik Kraševac Martin, 17 let, iz St. Petra.

V OKRAJU KOČEVJE

V mesecu oktobru 1951 se je rodilo v kočevskem okraju 28 otrok. Od teh je 19 dečkov in 9 deklic. Umrilo je 15 oseb, porok pa je bilo 20.

Porokli so se:

Knjigovodja Beljan Ivan iz Kočevja in knjigovodkinja Pusovnik Terezija iz Maribora. Delavec Čuhuk K. iz Murske Sobote in kuharica Azura, roj. Malinovič M. iz Delnice. Poljedelec Gabrovšek Frančišek iz Staroga Loga 90 in poljedelka Rögler Leopoldina in gosposinja Misa, Mizarski pomočnik Filipič Dušan iz Kočevja in poljedelka Ora- ňem Marija iz Grčaric. Delavec Hudobivnik Daniel iz Osčinje in delavka Tomec, roj. Turk Olga iz Sel 14. Poljedelec Idlič Gero iz Zelina 34 in delavka Brencič Egidija iz Zelin. Kmet Kotnik Janez iz Postojne in kmetica Silic Stefanija iz Gor. Laz Lovski nadzornik Kovarčič Alojzij iz Jelendola in delavka Pintar Danica iz Grčaric.

Sofer Mislaj Slavko iz Ribnica in de- lavka Mohar Ana iz Grčaric. Mesar Nozan Jožef iz Ribnice in kuharica Levstek Neza iz Breza 17. Delavec Pirš Janez iz Grčarških raven in gosposinja Gorše, roj. Zagar Ma- rija iz Grčarških raven. Zidar Pinosa Luizo iz Novih Lož in kuharica Marjeta, roj. M- jana iz Gor. Ložin. Skladničnik Remeč Mi- roslov iz Konca vasi in sin. Samkovec Fran- čiška iz Stare cerkve. Rudar Štrumpac Adolf iz Breza 1 in gosposinja Zakrajski, roj. Petrič Angela iz Skrvilovce 2. Ključavničar Skvarč Dušan iz Kočevja in nameštence Žužič Ana iz Kočevja. Delavec Sinkovec Alojz iz Stare cerkve in delavka Zakraj- šk Silvestrija iz Konca vasi. Delavca Ši- mec Vincencij iz Oneka in poljedelka Za- dravec Ana iz Oneka. Nameštence Vrljico Jožef iz Novega mesta in gosposinja Deljak Marija iz Grčarških raven. Delavec Vukelič Josip iz Pule in piteljita Hodnik Jožeta iz Banje Joke. Zidar Weibond Ivan iz Mahov- nica in kuharica Ključavničar Jera iz Mahovnika. — Cestitamo!

Umrli so:

Prevzičarica Arko, roj. Cvar Marijeta, iz Bukovica, stara 91 let. Šivilja Bolha Fran- čiška, iz Ribnice, stara 80 let. Delavec Jo- žebnik Leopold, iz Kočevske reke, star 17 let (padel v partizanih 1943). Rudar Kovarčič Milan, iz Mahovnika, star 22 let (padel v partizanih 1943). Rudar Kamšek Adolf, iz Kočevja, star 30 let (padel v partizanih 1945). Rudarski strojnik Ključevšek Alfred, iz Kočevja, stara 30 let (proglasen za mrtvim). — proglšen sedaj k mrtvim. Prevzičarica Kordiš, roj. Knaps Antonija, iz Retlij, stara 91 let. Delavka Lavrič Marija, iz Travnička, stara 60 let. Nameštence Maršič Julij, iz Ribnice, star 62 let. Kmet Miklič Anton, iz Rogatega hriba, star 82 let. Delavec Miklič Janez, iz Novega kroča, star 54 let. Kmet Miholič Alojzij, iz Ribnice, star 76 let. Gosposinja Omerza, roj. Orožnik Neža, iz Prigorice, stara 63 let. Prevzičar Ruparčič Janez, iz Loškega potoka, star 72 let. Otroš Sever Franc, iz Kočevja, star 3 dni. Otroš Strukej Anton, iz Kočevja, star 9 dni. De- lavce Stupica Franc, iz Sodražice, star 42 let. Gosposinja Sega, roj. Kodič Jožeta, iz Zi- garič, stara 87 let. Poljedelka Smak Olga, iz Suhoga potoka, stara 26 let.

Združenje državnih gostinsk h pod etij

NOVO MESTO Sokolska ulica št. 1 telefon št. 5

nudi svojim članom najrazlič- nejše špecerijsko blago, galan- terijo, alkoholne pijače, rum, liker, konjak itd. — Na najnižje dnevne cene dajemo čla n o m popust. Oglejte si zaloge blaga, naročajte pri svojem Združenju

IZOBRAŽUJMO SE

»LJUBEZNI IN MORJA VALOVI«

(Predstava novomeškega gledališča)

Ni še dolgo tega, ko sem hodil po gorjanskih vaseh tam pod Kukovo goro. Prav rad grem med te ljudi, saj se tam res kaj pametnega in imenitnega pogovorimo. Kaj bi se opravičeval, kaj sem delal tam. Najbolje je, da povem naravnost. Preizkušali smo letošnjo most. Nihče ni hotel priznati, da ga je pridela, ampak vsak je zatrjeval, da mu ga je bog dal. Naj si bo že kakorkoli, kislje je in nezozorelo; sonca ni bilo in toplota je bila vse drugod, samo v vinograd ni hotela priti.

Pa je pogovor tekel tudi drugod. Kapar je napadel naše sadovnjake, ki so bili včasih ponos kmečkega človeka in je vrag z njim, pa z »Duro« in drugimi škropili. Drevo hira in se suši. Pa ne samo to! Polje ne rodi tako kot je prejšnja leta in človek ne dobi še tistega, kar je vsejal, kaj šele za kruh in vsakdanjo jed.

Kozarec je krožil okrog nas in beseda je nanesla tudi na boleznj, ki jim nismo kos. Ne samo, da razsajajo stare bolezni, ki jih vsakdo pozna, ampak je prišla k nam griža in kolera, pa jetika in kaj vem kaj še vse je prišlo na dnevnj red našega sedenja.

In končno nas je prestrašil Korejec in Indijec, perzijska nafta in Egipt, vse te daljne dežele, ki jih poznamo še kvečjemu iz knjig, tiskanih v Krajčevi tiskarni v Novem mestu, ko so ljudje plačevali še v goldinarjih. In ko mi je rekel sin pokojnega starega Kosa iz Vrhpolja, ki je skupno s Cankarjem na ljubljanskem gradu avstrijski arestantovski kruh jedel, da vsi skupaj nič ne vemo, mi je padlo v glavo, da smo vsi skupaj pozabili na nekdanje pogovore s starimi in mladimi na vasi. V letih partizansčine smo se z ljudmi marsikaj pogovorili. Govorili smo jim o svetu, o življenju ljudi in najrazličnejših koncih sveta, o tem, kaj delajo Rusi, Angleži, kapitalisti in kaj hočemo mi in naše vodstvo. Danes pa smo na to pozabili.

Pa mi misel ni dala miru. Po razorani poti iz Vrhpolja proti Šmarju, za katero ne najdejo nikoli časa, da bi jo popravili, mi je prišla na misel beseda trinatredkratnega funkcionarja iz večno osvobodjene Kire, Bakšeta ali Piparja: »Dajte, naredite shod na Kiri, pa bomo vse vedeli, kot vi, ki ste v dolini!«

Mož ni slabo mislil, še manj pa slabo govedal. In ko sem pri Reclju, ne pri Jankotu, temveč pri Pavli (oh, tej Pavli, ki zna privabljeti človeku iz svoje kuhinje »nebeske vonjave«), se enkrat premislil vse razgovore, se mi je posvetilo. Da, res, treba je shode, ampak shode, na katerih se bomo pogovarjali o kmetovanju, o zdravstvu, o tujih zemljah, o prometu, gospodarstvu na splošno in kaj jaz vem še o čem?

In besede, ki jih je izrekel na konferenci o prorsvetljenju na deželi šentjernejski doktor Julče: »Naša dolžnost je priti k ljudem!«, mi niso dale miru. Prav to mi je potrdil tudi naušljivi in gospodarni učitelj Mrvar v Zužemberku z besedami: »No, prav, da ste prišli vi k nam, ne pa vedno cel bataljon k vam v Novo mesto!«

Ej, ti stari šolmašter, ki vedno misliš na učenje cepljenja, obrezovanja in gnojjenja! Prav imaš in ne samo enkrat, ampak stokrat! V šmarješkem koncu, za katerega smo mislili, da je že odmrli, pa mi je dejal, ne stari, ampak izkušeni učitelj Lado:

in glasbeniki. Vsi, prav vsi se hočejo postaviti v službo izobraževanja. Ej, mislim, da bo tudi stari proletarec s Kire in gospodarstveni žužemberški šolmašter, pa nezadovoljni cerovski škof in izmučeni zadugar Rajer iz Podhoste zadovoljeni s takim shodom.

Pa da ne boste mislili, da bi take shode imeli samo v Novem mestu, vam bom povedal, da so ustanovili vsake Ljudske univerze že v St. Jerneju, Orehovicah, Šmarjeti, Škocjanu, Beli cerkvi, St. Petru, Dolenjskih Toplicah, Vavti vasi, Poljanah, Zužemberku, Dvoru, Stopičah, Trški gori, Mirni peči, Malem Slatniku, Smihelu pri Novem mestu in

Gledališka družina SKUD »Dušan Jereb« je kot prvo predstavilo v novi sezoni postavila na oder Grillparzerjevo dramo Ljubezni in morja valovi.

Da je bil izbor dober, je pokazala predstava sama; gledalci so odšli s premiere zadovoljni tako s snovjo drame, kakor z uprizoritvijo, hkrati pa so se seznanili z delom največjega avstrijskega dramatika.

Sodim tudi, da je bila ta drama postavljena v čas in okolje stare Helade, prijetna novost za obiskovalce novomeškega odra. Nemara bi bilo dobro poseči se v klasični vir dramatike in uprizoriti kako izvirno grško tragedijo, recimo Edipa ali Antigono, kot najčistejšo obliko drame po snovi in zgradbi.

Grillparzer (1791—1872) je še močno zasidran v romantiki, zato kajpak njegove drame s starogrškimi motivi (Sapho, Zlato runo, Ljubezni in morja valovi) niso postavljene v tako strogo scensko in moralno zgradbo, kakor izvorna grška klasika (Euripides, Sofokles). Slovstvena opredelitev jih uvršča v pseudoklasicizem, kar pomeni — lažni, oziroma boljše, ponarejeni klasicizem. Toda romantika v Ljubezni in morja valovi ni bohotna; kolikor jo je, raste celo nujno iz snovi same, kajti ljubezen je zmerom bila in bo romantična, pri čemer seveda ne smemo vzeti besede romantika v njenem oguljenem pomenu vsakdanje, po navadi napačne rabe.

Igralska družina se je to pot postavila z dobrim kolektivnim igranjem, brez neprijetnih »izstopov« tega ali onega igralca. To seveda ne pomeni, da so bili vsi igralci enako dobri ali močni; tega bi že zaradi vlog samih ne bilo mogoče doseči; dosegli pa so pravnomo mero ubranosti vseh nastopajočih.

Režija Franceta Kralja je bila pretehtana in stilna, brez osebnih eksperimentiranj, ki so za amaterski oder zmerom tvegana. Nekaj korektur (prizor med materjo in Hero, med Hero in Leandrom, umiranje Hero) bi pa dalo gledalcem še več doživljajev. Scena je bila ob zmogljivosti revizivtov, s katerimi oder razpolaga, prav lepa in primerna ter je dobro pokvirila dejanje tragedije. Resna slabost odra je seveda še vedno njegova razsvetljava, ki je tudi tihkrat motila ubranost igre.

Glavne vloge so imeli: France Kralj — Leander, Mara Glonarjeva — Hero in Riko Urh — veliki duhoven. Sledili so Polde Cigler — Naukleros, Ljaja Komelj — mati, Mira Čavlovič — Jantja in Ciril Guštin — varuh templja.

Glonarjeva kot svečenica Hero je to pot nedvomno odigrala doslej svojo najboljšo vlogo na novomeškem odru. Skraja je bila res nekako »trda«, potem pa se je vživela in razživela. Le prizora, ko zaspi (spanca bi se morala otepati z vso silo) in ko umira, nista bila doživljajev in prepričljiva.

Kralj kot Herin ljubimec Leander, je odigral svojo vlogo smiselno in z dobrim čutom v življeto svoje tragično-romantične ljubezni. Njegova kultivirana igra je osvajajoča, ponekod pa je bil nekolikokrat preveč »ljubimec s potrtim obrazom«. Zato je tudi bil v primeri z Leandrom njegov prijatelj Naukleros — Cigler — prevesele nature in njegov preskok v bridko žalost ob mrtvem Leandru ni zadel v črno. (Ciglerja kot prvenstveno komičnega igralca je sploh težko postaviti v resno vlogo, ker so ljudje navajeni, da jih le zabava.)

V dobrem pomenu je gledalce presenetil Urh kot veliki duhoven. Zanj velja kakor za Glonarjevo, da je ta večer dal res močan in učinkovit lik — hočem reči, da nismo videli kar nič Urha, temveč res samo velikega in strogega poglavarja templja, ki je bil včasih nemara že nekoliko preveč abstrakten (čemer je pripomogla tudi maska). Herina mati — Ljaja Komelj — ni bila kaka posebna kreacija, slaba pa tudi ne, tako srednja; upoštevat ji je treba, da mlado deklet res težko kolikor toliko dovršeno zaigra stisko, kjer je treba posneti drugačen zvok glasu, kretanje in podobno. Jantja — Čavlovičeva — je bila dobra, zlasti v zadnjih prizorih, ko je pravzaprav odkrila pravi smisel svoje vloge in zaigrala lepo naravno.

Guštin je v osebi tempeljskega čuvaja izpričal, da se prizadevno poglubi v vlogo in raste v dobrega igralca.

Vsekakor je bila predstava Ljubezni in morja valovi med tistih nekaj najboljših, kar ji je novomeško gledališče dalo po vojni.

Največ zanimanja je na podežlju za gospodinjake tečaje

»Z evangeliem nista preobrazila svet niti Ciril in Metod, ampak tisti, ki je z živo besedo pripovedoval ljudem kako je treba gospodariti.«

Hvala, tovariši, da ste nam dali smer in pot, po kateri naj hodimo, da bomo prebrodili najtežji čas, čas, ko gradimo življenje za vsakega in vsakogar.

Zimski čas prihaja, nekdo je še dejal »čas okrog klobas«, ko je dela manj ko poleti in ko se kmečki človek ozira bolj po nebu ko po delu. Prav to je čas, da se človek razgleda po svetu in pripravi za bodoče gospodarsko leto. Ali ne bi bilo prav, da bi ta čas izrabili? To je mislil šentjernejski doktor, kirovski Pipar, vrhpoljski Kos, Joščeva Pavla in z njo skupaj ustvaritelj brusniških črešenj Martin Marinič, gorjanski legar Žan in še nešteto drugih.

»Naredimo shod!« to nam bodi beseda, ki nas bo vodila. Da, shod, na katerem bomo govorili o našem gospodarstvu, o naših vinogradih, sadovnjakih, gozdovih, o našem zdravstvu, prometu in sploh o našem življenju. Da pa bomo še bolj izpolnjevali naše življenje, pa se bomo spoznali tudi z življenjem drugih narodov, poučili o njihovih borbah in težavah, o izsledkih znanosti, o vzgoji in vsem mogočem.

Novomeški študirani ljudje so že stopili skupaj in se pogovorili, kako in na kakšen način bodo ljudi izobraževali: da ne bodo samo govorili, so pripravili tudi film in slike, ki bodo nazorno prikazovale in podkrepite besede. Prav zato so ustanovili v Novem mestu okrajno Ljudsko univerzo, ki bo skrbela za vse ono, kar ljudi zanima. Predavanja bodo pripravili kmetijski strokovnjaki na Grmu in na Svetu za kmetijstvo, Zdravniško društvo, Društvo inženirjev in tehnikov, železnjčarji, denarniki iz banke in finančnega poverjenjstva, pravniki iz sodnije, tožilstva in advokati, ljudje, ki se bavijo z vzgojo, kemiki, zgodovinarji, literati

in glasbeniki. Vsi, prav vsi se hočejo postaviti v službo izobraževanja. Ej, mislim, da bo tudi stari proletarec s Kire in gospodarstveni žužemberški šolmašter, pa nezadovoljni cerovski škof in izmučeni zadugar Rajer iz Podhoste zadovoljeni s takim shodom.

Pa da ne boste mislili, da bi take shode imeli samo v Novem mestu, vam bom povedal, da so ustanovili vsake Ljudske univerze že v St. Jerneju, Orehovicah, Šmarjeti, Škocjanu, Beli cerkvi, St. Petru, Dolenjskih Toplicah, Vavti vasi, Poljanah, Zužemberku, Dvoru, Stopičah, Trški gori, Mirni peči, Malem Slatniku, Smihelu pri Novem mestu in

»Z evangeliem nista preobrazila svet niti Ciril in Metod, ampak tisti, ki je z živo besedo pripovedoval ljudem kako je treba gospodariti.«

Hvala, tovariši, da ste nam dali smer in pot, po kateri naj hodimo, da bomo prebrodili najtežji čas, čas, ko gradimo življenje za vsakega in vsakogar.

Zimski čas prihaja, nekdo je še dejal »čas okrog klobas«, ko je dela manj ko poleti in ko se kmečki človek ozira bolj po nebu ko po delu. Prav to je čas, da se človek razgleda po svetu in pripravi za bodoče gospodarsko leto. Ali ne bi bilo prav, da bi ta čas izrabili? To je mislil šentjernejski doktor, kirovski Pipar, vrhpoljski Kos, Joščeva Pavla in z njo skupaj ustvaritelj brusniških črešenj Martin Marinič, gorjanski legar Žan in še nešteto drugih.

»Naredimo shod!« to nam bodi beseda, ki nas bo vodila. Da, shod, na katerem bomo govorili o našem gospodarstvu, o naših vinogradih, sadovnjakih, gozdovih, o našem zdravstvu, prometu in sploh o našem življenju. Da pa bomo še bolj izpolnjevali naše življenje, pa se bomo spoznali tudi z življenjem drugih narodov, poučili o njihovih borbah in težavah, o izsledkih znanosti, o vzgoji in vsem mogočem.

Novomeški študirani ljudje so že stopili skupaj in se pogovorili, kako in na kakšen način bodo ljudi izobraževali: da ne bodo samo govorili, so pripravili tudi film in slike, ki bodo nazorno prikazovale in podkrepite besede. Prav zato so ustanovili v Novem mestu okrajno Ljudsko univerzo, ki bo skrbela za vse ono, kar ljudi zanima. Predavanja bodo pripravili kmetijski strokovnjaki na Grmu in na Svetu za kmetijstvo, Zdravniško društvo, Društvo inženirjev in tehnikov, železnjčarji, denarniki iz banke in finančnega poverjenjstva, pravniki iz sodnije, tožilstva in advokati, ljudje, ki se bavijo z vzgojo, kemiki, zgodovinarji, literati

Zužemberku. Precej vasi bi še lahko imelo take shode in prav bi bilo, da ne bi zaostali za onimi, ki so novomeške študirane ljudi pripravili do tega, da bodo ljudem govorili o vsem, kar jih zanima. Kar povabilo napišite na Okrajni odbor Ljudske prosvete in predavatelji bodo prišli. *Drežje*

Zanimanje za predavanja Ljudske univerze narašča

V sredo 15. novembra je predaval v okviru Ljudske univerze v Novem mestu tovariš Stane Falkner, poverjenik za finance pri OLO, o »Novem finančnem sistemu«. Da se meščani živo zanimajo za nove gospodarske ukrepe, je pokazala dobra udeležba na predavanju: 189 odraslih in 86 dijakov je nagradilo predavatelja za poljudno obrazloženo snov s prisrčnim aplavzom. Med obiskovalci smo opazili tokrat največ delavcev, nameščencev in gospodinj, kar je še posebej razveseljivo.

TUDI V OSILNICI SO ŽE ZAČELI

Med prvimi izobraževalnimi tečaji na Kočevskem, ki so dobro zarezali brazde v letošnjo jesen, je tečaj v Osilnici. Tečajniki se zberejo trikrat na teden in imajo po 4 ure pouka. Zdaj jih je 32, pa še prihajajo. Največ je mladincev in mladink, ki bi se radi izobrazili in nadaljevali tam, kjer so pred leti v šoli nehali. Tečaj je zanimiv. Predavatelji govorijo o zadrufništvu, umnem kmetovanju, o kmetijskih strojih, biologiji, pa o slovenščini, računstvu in podobnem. Predava domače učiteljstvo in kmetijski strokovnjaki z okraja.

Na podobne izobraževalne, kuharske, sadjarske, čebelarške in druge tečaje se v teh dneh pripravljajo tudi drugod po Kočevskem. Jesen je tu — čas, ko tudi kmet rad vzame v roko knjigo in časopis ter se bolj kakor poletni poglubi v svet okoli sebe. *K. O.*

»GLAVNI DOBITEK« V BRSLJINU

Dramska družina Prosvetnega društva »Zelezničar« v Novem mestu je imela v soboto, 17. novembra v prostorih zadrufnega doma v Brsljnu svoj prvi nastop. Veseliga Frana Lipaha »Glavni dobitke« je dosegla pod strokovnim vodstvom izkušnega igralca in režiserja tov. Bratuša zaslužen uspeh. Občinstvo, ki je zapuščalo dvorano zadovoljno in nasmejano, je glasno hvalilo dobro igro posameznikov in ponavljajo splošno željo, da bi novoustanovljeno društvo tudi v tem delu mesta skrbelo za zdravo in plodno kulturno rast novega človeka. *R. Z.*

V Smihelu pri Novem mestu: preveč tečajnic!

Gospodinjki tečaj se je pričel. Proti pričakovanju vodstva se je prijavilo kar 84 tečajnic, tako da so moral nekaj mlajših deklet celo odkloniti. Ostalo je 63 žena in deklet. Zanimanje je raslo iz dneva v dan. Tudi iz oddaljenejših vasi so prišle. Vabil jih je program dela: kuhanje, ročna dela, likanje, kranje, predavanja o zdravstvu, pa še marsikaj, kar mora znati in vedeti vsako deklet, žena in mati v današnjem času.

Na sestanku smo se takoj razdelili v tri skupine. Pogovorila smo se glede časa predavanja; kar nič se nam ni mudilo domov. Zdej se šele zavedamo, kako potrebni so gospodinjki tečaji

na vasi! Zavedamo se, da nudi naša socialistična domovina ženi-kmetici vse pogoje za njen razvoj in izobrazbo. Uspeh tečaja bomo pokazale ob zaključku z gospodinjstvo razstavo, v uspehu pa trdno upamo že zdej ob začetku. Številna udeležba in želja po znanju kmečke žene in dekleta nam to znanje potrjujejo. *Sonja Robič*

Slaba tovarišija

Dolenjska zemlja in njene vinske gorice so rodile že mnogo original v človeški podobi. Vrstili so se in se vrstijo iz rodov v rodove. V vse bolj hitrem življenjskem tempu današnjega časa jih človek skoraj ne opazi, zato tembolj živo stopajo pred oči originalni veseljaki polpretekle dobe. Kandijski Štembur, podgorski Penca in šentpetrski Bojanc so vam bili gadje brez primere! Če so stopili vsi trije skupaj, je odmeval gromki smeh in so tekale solze kar same. Od miz pa je curljalo vino. Štembur je bil župan tedaj največje slovenske občine Smihel-Stopiče, Bojanc pa gostilničar v St. Petru pod Trško goro.

Peljal se je Štembur iz Šmarjeških toplic z dvema odličnima gospodoma od vlade v Ljubljani. Hoteli jima pokazati svojega originalnega prijatelja, je ustavil pred Bojančevu gostilno in poklical birta:

»Bojanc, Bojanc!«

»Kaj pa češ,« je zamomljal poklicani in menca počasi po stopnicah na cesto.

»Pojdi sem, Bojanc, da te seznanim s tema gospodoma!« je vabil Štembur.

»Kaj misliš, kdo sta ta dva gospoda?«

Ozrl se je Bojanc postrani na voz, pomencal z ušticami in počasi spravil iz sebe: »Dost prida nejsko, ku s teboj hodijo! In se je obrnil proti hiši: »Nežka, dej ga polči!« *V. P.*

POPRAVEK

Tiskarski škrt nam jo je v zadnji številki poštono zagodel. Našim vinogradnikom je svetoval, naj pri žveplanju vina, če to rjavi, zažgejo kar 1 kg namesto 1 gram žvepla na 100 litrov vina. V napovedi programa novomeškega sindikalnega gledališča pa je navedeno dela angleškega dramatika in romanopisca Marghama »Sveti plamen« napovedal »Sveti plan«. Nadrobil nam je še več manjših napak, katere pa so bralci menda že sami popravili.

LETNA SKUPŠČINA KULTURNO-UMETNIŠKEGA DRUŠTVA V DOL. TOPLICAH

9. novembra je imelo KUD v Dol. Toplicah redni letni občni zbor, na katerem so člani društva pregledali dosedanje delo. Dosele je je KUD v Toplicah zaradi pomanjkanja prostorov moralo omejevati le na najnujnejše prosvetno delo. Nov združni dom pa omogoča najširši razmah ljudsko-prosvetnega dela.

Iz poročil je bilo razvidno, da je doslej zelo dobro delovala Ljudska univerza, ki je prejela diplomo republ. odbora Ljudske prosvete. Letos bo društvo priredilo poleg večerov Ljudske univerze kuharski tečaj za žene in dekleta, ob zadostnih prijavah pa tudi splošno izobraževalni tečaj. Društvu pa bi moralo bolj kot so doslej pomagati množične organizacije, mladina pa bi morala pomladiti vrste sedanjih delavcev v društvu. *D. G.*

Konradu Barletu v spomin

V visoki starosti 76 let je letos srednjulja umrl v Metliki starosta belokranjskega učiteljskega Konrada Barle. Njegovo izmuceno truplo so prenesli na eno najstarejših pokopališč v Beli krajini, k Trem faram, kjer je prihrabljeno šolnik ob šumenju zelene Kolpe in v senci drastičnih ter rosniških vinogradov našel svoj zasluženi počitek.

Pokojni Konrad Barle je bil zaslužen za razvoj šolstva, ki je dolga leta ugnetala prosvetni obraz Bele krajine. Njegov oče Janko Barle je 26 let služboval na osnovni šoli v Podzemlju, kjer se mu je 19. februarja 1875 rodil sin Konrad. Konradov stariji brat Janko Barle je bil znani folklorist in zbiratelj belokranjskega narodnega blaga ter je kot znanstvenik zavzemal ugodno mesto v zagrebških kulturnih krogih, ki je urejeval Dr. Karel Strešotrudnik za zbirko »Slovenske narodne gh. Bil je tudi med prvimi sodelavci in kelj.

Taj trdičelji za popularizacijo belokranjske narodne pesni in običajev je ostal zvest tudi Konrad Barle. Po končani študijah je bil 30. septembra 1895 imenovan za proviz. učitelja na enozredno šolo na Robu pri Velikih Laščah, kjer je služboval do 23. decembra 1899, ko je bil nastavljen za definitivnega učitelja na štiričrtno šolo v Metliki, kjer je služboval brez prekinjite vse dobo do upokojitve. 7. julija 1931 je bil imenovan za šolskega nadzornika za okraj Metlika. 30. junija 1934 pa je bil kot šolski nadzornik upokojen.

S prihodom v Metliko se je Konrad Barle kot rojen Belokranjec z vse ljubiznjlo posvetil kulturnoprosvetnemu razvoju Bele krajine. Bil je odlični pedagog in prvi pedagoški mentor učiteljskega na metliški šoli in v vsej Beli krajini. A ne samo v šoli, tudi na kulturnoprosvetnem polju je učiteljski človek brazde, iz katerih se danes raste in kalj seme, ki ga je za dvig kulturnih razmer Bele krajine zasael zaslužni Konrad Barle. Skoraj je ni bilo kulturne ali gospodarske akcije v Metliki, pri kateri bi prihrabljeno nadzornik metliške šole ne bi bil sodeloval. Bori se je dolga leta za zgraditve metliškega vodovoda, za razvoj metliške šole v tip »virk« organizirane šole s številnimi oddelki, Belokranjskemu muzeju in

Metliki pa je prav on ustvaril temelje s sodno, rečenim propagiranjem za ustanovitve te kulturne ustanove in s pridnim nabiranjem muzealij, ki tvorijo danes podlago vsej muzejski zbirki, katero je z nadaljnjim zbiranjem in urejevanjem usposobil za otvoritev muzeja gimn. profesor in književnik tov. Jože Dular s sodelovanjem nanelega poznaveca belokranjskega narodnega blaga, ravnatelja tov. Boža Račiča iz Ljubljane.

Spominjam se dne, ko me je pred 20 leti na Streklejven nadzoroval pokojni Konrad Barle. Njegov odnos do mladega učitelja je bil več kot tovariški, da, prijateljski. Otrcel so ga poznali, sprejeli so ga ob vstopu v razred z veseljem in veselo odgovorili na stavižena vprašanja. Ob zaključku inspekcije je nadzornik Barle zadel, naj mu otrcel zapoje poljudno narodno pesem apeli smo koroško narodno »Kje so tiste stezice...«. Ze osvelli šolnik je s solzami v obeh poslušal pesem, ki je iz mladih gri kipeja v ljubiznjlo do neosvojene Koroške.

Seniorja belokranjskih učiteljev Konrada Barleta ni več. Spomin nari pa bo živel v srcih vseh belokranjskih prosvetalih delavcev, ki nadaljujejo njegovo delo za srečo drage Bele krajine. *Lojze Zupanc*

Ljudska univerza v Novem mestu in tečaji za tuje jezike

Kolikor jezikov znaš, toliko glav imaš, pravi naš narod. Slovencu ni treba daleč hoditi, da se prepriča o resničnosti tega prepoveda. Proti katerikoli strani se napotiš, prideš peš v enem, največ v dveh dneh do ljudi, ki zahtevajo od tebe, da govoriš njihov jezik. Če te pa slučaj zaneso daleč preko meje, si izgubljen, ako se ne znaš sporazumeti s tujimi ljudmi. Pa tudi doma lahko vsak dan nastopi potreba, da se spoznaš v tem ali onem neslovenskem jeziku, pa naj bo pri radjiskem aparatu, knjigi ali tujem časopisu. — Upoštevač vse to, je odbor Ljudske univerze v Novem mestu ponudil onim, ki bi se za to zanimali, te-le jezikovne tečaje: srbskohrvatski, angleški, francoski in nemški.

Srbskohrvatski tečaj: mnenja sem, da bi pri nas vsak izobraženec moral znati srbski ali hrvatski jezik. Znati ne tako kakor rojeni Srbi in

hrvat, vendar pa vsaj toliko, kolikor je starejša generacija znala nemški. Naši poslovni in uradni ljudje obeh spolov pridejo lahko vsak dan v položaj, da jim je znanje srbohhrvaščine potrebno, morebiti celo zelo potrebno, pa je čisto prijetno, če ga človek v takem primeru preveč ne lomi.

Angleški tečaj: Naši kulturni, gospodarski in politični odnosi z angleškimi in severnoameriškim svetom so znani vsakemu človeku pri nas, tako da o koristnosti znanja angleščine ni treba izgubljeni besedi.

Francoski tečaj: Francija danes gospodarsko in politično res ni več ono, kar je bila po prvi svetovni vojni, ko smo imeli pri nas v vsakem gimnazijskem mestu tudi francoski krožek, ali vrednost kulturnih in socialno-demokratskih dobrin, ki jih je dala človeštvu, je ostala neizpremenjena. Pariz je še vedno najvažnejše mesto na za-

hodnoevropski celini in francoščina je še vedno eden izmed jezikov, ki se jih učijo po vsem svetu.

Nemški jezik: Nemčija ponovno stopa v krog velibil in naši gospodarski odnosi z njo bodo postajali vse živahnejši in tesnejši. Tedaj bodo iskani ljudje z znanjem nemščine, da ne govorim o velikih prednostih, ki jih ima poznavelec nemškega jezika takrat, ko se mu je treba seznaniti z nemško znanostjo in umetnostjo. O tem bi vedeli povedati marsikaj naši visokošolci.

Sem tudi pristaš ruskega tečaja. Res se ne razumemo z voditelji sovjetske politike, ali ruski jezik je tako lep in zavzema toliko prostiranstva, da bi nikakor ne smeli zanemariti njegovega študija.

Zdej bo pa kdo rekel: Kaj, vseh teh jezikov naj se učim! — Ne, tovariš, sruga si izberi, ki ti je najbolj pri srcu ali o katerem misliš, da ti bo največ koristil. Ne pozabi: Kolikor jezikov znaš, toliko glav imaš!

Za 11. novembra je odbor Ljudske univerze v Novem mestu povabil vse zainteresente tujezikičnih tečajev na skupni sestanek, kjer naj bi se dogovorili o vseh podrobnostih pouka, prišlo pa je vsega deset oseb. 11. november ni bil srečan dan. Svet je martinovale, nekateri še od prejšnjega večera. Zato sklicujemo nov sestanek, tokrat za 25. november ob 10. uri dopoldne v gimnaziji v pritličju.

Kdor se želi učiti enega od gori omenjenih jezikov, naj pride! *R. Kranjec*